

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

«ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

ΜΕ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΑΥΡΙΟΥ»

Α. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Με το φορολογικό νομοσχέδιο που κατατίθεται προς ψήφιση, επιβεβαιώνεται η βούληση της Κυβέρνησης να σηματοδοτήσει την επανεκκίνηση και ανάπτυξη της οικονομίας για την Ελλάδα του αύριο. Σκοπός είναι να διαμορφωθούν οι προϋποθέσεις για μια ισχυρή και βιώσιμη ανάπτυξη της Χώρας, τα οφέλη της οποίας θα διαχέονται σε όλους. Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο παρόν νομοσχέδιο έχουν ισχυρό μεταρρυθμιστικό πρόσημο και στοχεύουν να ενισχύσουν τη θέση της Ελλάδας στο διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον. Διαμορφώνουν μια φορολογική πολιτική δίκαιη για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, αλλά ταυτόχρονα εξωστρεφή, φιλική για την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων, προσανατολισμένη στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής μας. Σε αυτό το πλαίσιο οι σημαντικότεροι πυλώνες της φορολογικής μεταρρύθμισης είναι:

Α. Η σημαντική ελάφρυνση και η δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών των φυσικών προσώπων και των επιχειρήσεων.

Β. Η προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων μέσω της διαμόρφωσης ενός ευνοϊκού φορολογικού περιβάλλοντος για αυτούς που επιθυμούν να επενδύσουν στην Ελλάδα και να επιλέξουν την Χώρα μας ως κέντρο των οικονομικών τους δραστηριοτήτων.

Γ. Η επανεκκίνηση της οικονομίας σε σημαντικούς κλάδους με συνεισφορά στο ΑΕΠ της Χώρας, οι οποίοι έχουν πληγεί ιδιαίτερα από την οικονομική κρίση.

Δ. Η ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης μέσω φορολογικών μέτρων.

Ε. Η ενίσχυση της διαφάνειας και της φορολογικής συμμόρφωσης, και παράλληλα ο περιορισμός της φοροδιαφυγής μέσω της επέκτασης των ηλεκτρονικών συναλλαγών, της καθιέρωσης ηλεκτρονικής τιμολόγησης και άλλων δράσεων που εντάσσονται στο νέο περιβάλλον της ψηφιακής οικονομίας.

ΣΤ. Η μείωση του οικονομικού και διοικητικού κόστους της Φορολογικής Διοίκησης και των επιχειρήσεων, και η βέλτιστη εξυπηρέτηση των πολιτών.

Ειδικότερα:

Α. Οι κυριότερες φορολογικές ελαφρύνσεις, κατά τη δεύτερη αυτή φάση σημαντικής μείωσης των φόρων, περιλαμβάνουν:

- Καθιέρωση εισαγωγικού φορολογικού συντελεστή 9% για φυσικά πρόσωπα, μισθωτούς, συνταξιούχους, αγρότες, ελεύθερους επαγγελματίες και ατομικές επιχειρήσεις από το σημερινό συντελεστή 22%. Με τη μείωση αυτή αναμένεται να ευνοηθούν όχι μόνο οι φορολογούμενοι με εισόδημα κάτω των 10.000 ευρώ, αλλά το σύνολο των φορολογουμένων, αφού το εισόδημά τους φορολογείται με βάση προοδευτική κλίμακα. Επιπλέον, μειώνονται κατά μία ποσοστιαία μονάδα και οι συντελεστές για τα υψηλότερα εισοδήματα.

-Μείωση του συντελεστή φορολογίας εισοδήματος των επιχειρήσεων από το 28% που είναι σήμερα στο 24% για το 2019, ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις, ενώ συνεχίζει να ισχύει η μείωση κατά 50 % του φορολογικού συντελεστή του πρώτου κλιμακίου για τις νεοφυείς επιχειρήσεις για τα τρία πρώτα έτη λειτουργίας τους. Επισημαίνεται ότι σταθερή βούληση αποτελεί η περαιτέρω μείωση του συντελεστή της φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων κατά τα επόμενα έτη, με σκοπό η ελληνική οικονομία να ανακτήσει την ανταγωνιστικότητά της πιο δυναμικά στο ευρωπαϊκό και διεθνές οικονομικό περιβάλλον.

- Καθιέρωση χαμηλού φορολογικού συντελεστή 10% για τα αγροτικά συνεταιριστικά σχήματα που αποσκοπεί αφενός στη μείωση των φορολογικών βαρών τους και αφετέρου στην ενίσχυση των δυνατοτήτων ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα της ελληνικής οικονομίας, μέσω της σύστασης νέων αγροτικών σχημάτων.

-Μείωση της προκαταβολής φόρου εισοδήματος στο 95% του φόρου που προκύπτει για τα νομικά πρόσωπα και αφορά το έτος 2018.

- Αναπροσαρμογή των μειώσεων από το φόρο εισοδήματος για τη διατήρηση του αφορολόγητου, και εφαρμογή μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ για τη στήριξη ευπαθών ομάδων (βρεφική προστασία), καθώς και ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας και αποκαθίστανται ανισότητες σε βάρος ευπαθών κοινωνικών ομάδων, μέσα από συγκεκριμένες δράσεις και μέτρα όπως:

-Αύξηση του αφορολόγητου κατά 1.000 ευρώ για κάθε προστατευόμενο τέκνο, ανεξαρτήτως αριθμού αυτών, ενώ ειδικά για τους πολύτεκνους με 5 παιδιά και άνω δεν ισχύει η μείωση των 20 ευρώ για κάθε 1.000 ευρώ αύξησης του εισοδήματός τους, εφόσον το φορολογητέο τους εισόδημα υπερβαίνει τα 12.000 ευρώ.

-Απαλλαγή από την εισφορά αλληλεγγύης όλων των ΑμεΑ με ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω ανεξαρτήτως της μορφής της αναπηρίας.

-Μείωση του ΦΠΑ για τα βρεφικά είδη από 24% σήμερα στον μειωμένο συντελεστή 13%.

-Μείωση του ΦΠΑ για τα κράνη των μοτοσικλετιστών και τα παιδικά καθίσματα από το σημερινό ισχύοντα συντελεστή 24% στον μειωμένο συντελεστή 13%.

-Εξορθολογισμός του τρόπου φορολόγησης των δικαιωμάτων προαίρεσης απόκτησης μετοχών (stock options), τα οποία, εφόσον διακρατούνται για 24 μήνες από τους εργαζόμενους ή υπεραξία από την άσκησή τους, δεν θα προστίθεται στα λοιπά εισοδήματα του εργαζόμενου, προκειμένου να υπαχθεί στην φορολόγηση με βάση την κλίμακα, αλλά θα φορολογείται αυτοτελώς με συντελεστή 15%.

- Οι καταβολές προς τους εργαζομένους λόγω εξαγοράς ασφαλιστηρίου συμβολαίου τους εξαιτίας της συμμετοχής τους σε εθελούσια έξοδο, δεν αποτελεί πλέον πρόωρη εξαγορά και δεν φορολογείται με συντελεστή προσαυξημένο κατά 50 %.

- Αναγωγή των ανείσπρακτων δεδουλευμένων αποδοχών που εισπράττονται το έτος 2014 και μετά και εφόσον αναγράφονται διακεκριμένα στην ετήσια βεβαίωση αποδοχών που χορηγείται στον δικαιούχο ή προκύπτει με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο το έτος στο οποίο ανάγονται, σε φόρο με βάση τις διατάξεις του έτους που ανάγονται.

Επιπλέον, εξορθολογίζονται οι παροχές σε είδος προς τους εργαζομένους με τη μορφή εταιρικού αυτοκινήτου, με τη φορολόγησή τους με προοδευτική κλίμακα, με βάση τη Λιανική Τιμή Προ Φόρων και με νέους δικαιότερους συντελεστές ανά κλιμάκιο. Από τη φορολόγηση αυτή εξαιρούνται οι παροχές σε οχήματα που είναι απαραίτητα για την εκτέλεση της εργασίας τους με Λιανική Τιμή Πώλησης προ Φόρων έως 17.000 ευρώ.

- Όσον αφορά τις παροχές σε είδος με τη μορφή δανείου, πλέον ως παροχή σε είδος δεν λογίζεται το σύνολο του ποσού του δανείου, αλλά η διαφορά των τόκων που προκύπτει με βάση το επιτόκιο με το οποίο βαρύνεται το δάνειο που λαμβάνει ο εργαζόμενος και του επιτοκίου με το οποίο θα βαρυνόταν αν λάμβανε το δάνειο με επιτόκιο ίσο με το μέσο επιτόκιο της αγοράς.

- Αποσαφηνίζεται ότι η παροχή σε είδος προσμετράται στο εισόδημα αυτού που τη λαμβάνει, κατά το τμήμα της που υπερβαίνει σε αξία τα 300 ευρώ.

-Καταργείται η εισφορά 0,6% του ν.128/1975 στις πιστώσεις factoring και leasing με στόχο τη μείωση του κόστους χρηματοδότησης και συνεπώς λειτουργίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

-Παρατείνεται η προθεσμία έως 31.12.2022 που αφορά τον τρόπο φορολόγησης οχημάτων δημοσίας χρήσης.

-Τέλος, εξορθολογίζεται ο τρόπος φορολόγησης των εταιρειών επενδύσεων όπως των εταιρειών που επενδύουν σε ακίνητη περιουσία (ΑΕΕΑΠ), των αμοιβαίων κεφαλαίων ακινήτων, των εταιρειών επενδύσεων χαρτοφυλακίου και των ΟΣΕΚΑ με στόχο την ενίσχυση της πραγματοποίησης επενδύσεων

Β. Στα σημαντικά κίνητρα για την προσέλκυση άμεσων ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων συγκαταλέγονται ειδικότερα τα ακόλουθα:

- Αποσαφηνίζεται η νομοθεσία για τη φορολογική κατοικία, ενώ παράλληλα θεσπίζεται εναλλακτικός τρόπος φορολόγησης των εισοδημάτων αλλοδαπής προέλευσης με πληρωμή ετήσιου κατ' αποκοπή φόρου στις περιπτώσεις επενδύσεων άνω των 500.000 ευρώ.

- Περαιτέρω, μειώνεται ο συντελεστής φορολόγησης των μερισμάτων από 10% σε 5% για μερίσματα που θα διανεμηθούν από 1.1.2020 και μετά και θεσπίζεται η υπό όρους απαλλαγή νομικών προσώπων που είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας από το φόρο υπεραξίας μεταβίβασης τίτλων συμμετοχής.

-Επίσης, προβλέπεται απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα και την εισφορά αλληλεγγύης για τα φυσικά πρόσωπα των τόκων εταιρικών ομολόγων εισηγμένων σε ρυθμιζόμενη αγορά.

Γ. Στα μέτρα για την επανεκκίνηση της οικονομίας σε σημαντικούς κλάδους της Χώρας που έχουν πληγεί ιδιαίτερα από την οικονομική κρίση περιλαμβάνονται ειδικότερα:

-Αναστολή της επιβολής ΦΠΑ στις οικοδομές με άδεια από 1.1.2006 και εφεξής, ενώ η αναστολή του Φ.Π.Α. καταλαμβάνει και την αντιπαροχή .

- Αναστολή της επιβολής του φόρου υπεραξίας στη μεταβίβαση ακινήτων για τρία χρόνια.

-Εισάγονται κίνητρα για την πραγματοποίηση δαπανών που θα πραγματοποιηθούν για τη λήψη υπηρεσιών που σχετίζονται με την ενεργειακή, λειτουργική και αισθητική αναβάθμιση κτιρίων, με τη χορήγηση έκπτωσης φόρου 40% για δαπάνες των σχετικών εργασιών, με συνολικό ύψος δαπάνης τις 16.000 ευρώ, ισόποσα κατανεμημένες σε περίοδο τεσσάρων (4) ετών.

-Αυξάνεται ο μέγιστος αριθμός των δόσεων της πάγιας ρύθμισης οφειλών από 12 σε 24 και σε ειδικές περιπτώσεις έκτακτων οφειλών από 24 σε 48. Παρέχεται η δυνατότητα ένταξης των ίδιων οφειλών από τον ίδιο οφειλέτη για δεύτερη φορά εάν η ρύθμιση απολεσθεί για οποιοδήποτε λόγο που αφορά σε υπαιτιότητά του.

Δ. Στα φορολογικά μέτρα που εισάγονται για την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης, περιλαμβάνονται :

-Η εισαγωγή δέσμης μέτρων που λειτουργούν προς όφελος των φορολογούμενων και των επιχειρήσεων για την προώθηση χρήσης των μέσων μαζικής μεταφοράς και οχημάτων μηδενικών ή χαμηλών ρύπων, με βάση τις βέλτιστες πρακτικές άλλων κρατών, ιδίως των κρατών μελών της ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, δεν λογίζεται ως παροχή σε είδος η χορήγηση αυτοκινήτου οχήματος χαμηλών ή μηδενικών ρύπων εφόσον η Λιανική Τιμή Προ Φόρων (ΛΤΠΦ) δεν ξεπερνά το ποσό των 40.000 ευρώ. Παράλληλα, χορηγείται στην επιχείρηση η δυνατότητα υπερέκπτωσης κατά 30% της δαπάνης για τη μίσθωση αυτοκινήτου μηδενικών ή χαμηλών ρύπων, εφόσον η ΛΤΠΦ δεν ξεπερνά τα 40.000 ευρώ, ενώ και για τη δαπάνη αγοράς, εγκατάστασης

και λειτουργίας δημόσια προσβάσιμων σημείων φόρτισης οχημάτων μηδενικών ή χαμηλών ρύπων χορηγείται στην επιχείρηση η δυνατότητα υπερέκπτωσης κατά 30% της ανωτέρω δαπάνης. Επιπλέον, χορηγείται στην επιχείρηση η δυνατότητα υπεραποσβέσεων με αυξημένους συντελεστές έναντι των υφιστάμενων για την απόκτηση επιβατικών αυτοκινήτων, φορτηγών και λεωφορείων, τα οποία είναι χαμηλών ή μηδενικών ρύπων.

-Οι δράσεις της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και οι παροχές προς τους εργαζόμενους ενισχύονται με:

- Έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων για τις δαπάνες που αφορούν σε δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης,
- Δωρεές σε χρήμα και σε είδος από ιδρύματα προς το Δημόσιο ή τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, μέσω της έκπτωσης από το εισόδημα για τις δαπάνες αυτές.

Ε. Περιλαμβάνονται σημαντικές παρεμβάσεις στην κατεύθυνση της διαφάνειας και του περιορισμού της φοροδιαφυγής:

-Οι μισθωτοί, συνταξιούχοι, ελεύθεροι επαγγελματίες και εισοδηματίες θα πρέπει να πραγματοποιούν δαπάνες ίσες με το 30% του πραγματικού τους εισοδήματος με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής, με ποινή 22% επί της διαφοράς, σε περιπτώσεις που δεν επιτευχθεί το ανωτέρω όριο.

Στο πλαίσιο αυτό ορίζεται ότι :

- Στον υπολογισμό του πραγματικού εισοδήματος δεν περιλαμβάνεται το ποσό της εισφοράς αλληλεγγύης και το ποσό της διατροφής. .
- Σε περίπτωση που έχουν πραγματοποιηθεί δαπάνες που αφορούν καταβολές φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων και ΕΝΦΙΑ, δανειακές υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και ενοίκια, οι οποίες υπερβαίνουν το 60% του πραγματικού εισοδήματος, το απαιτούμενο ποσοστό δαπανών περιορίζεται από το τριάντα τοις εκατό (30%) στο είκοσι τοις εκατό (20%) του πραγματικού τους εισοδήματος
- Στον φορολογούμενο του οποίου έχει κατασχεθεί ο λογαριασμός, το όριο δαπανών περιορίζεται στις πέντε χιλιάδες ευρώ (5.000 €).
- Προβλέπονται εξαιρέσεις για πολλές κατηγορίες φορολογουμένων με αντικειμενικές δυσκολίες χρήσης ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής

ΣΤ. Τέλος, συμπεριλαμβάνονται παρεμβάσεις για την μείωση του γραφειοκρατικού φόρτου της Φορολογικής Διοίκησης και των επιχειρήσεων, με ταυτόχρονη ωφέλεια των φορολογουμένων ως ακολούθως:

- Γίνεται εφάπαξ διαγραφή οφειλών φυσικών και νομικών προσώπων συνολικής αξίας έως 10 ευρώ ανά φορολογούμενο. Με αυτό τον τρόπο, αφενός αποφορτίζεται η Φορολογική Διοίκηση από το γραφειοκρατικό κόστος για την παρακολούθηση των οφειλών αυτών, ενώ πάνω από 500.000 φορολογούμενοι θα αποκτήσουν και πάλι τη δυνατότητα έκδοσης φορολογικής ενημερότητας, με ότι θετικό αυτό συνεπάγεται για την οικονομική δραστηριότητά τους.

- Εφαρμόζεται η περιοδική διαγραφή μικροοφειλών συνολικής αξίας έως 1 ευρώ ανά φορολογούμενο, προκειμένου και με αυτό τον τρόπο να αποφορτιστεί η λειτουργία της Φορολογικής Διοίκησης

- Παρέχεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις να διαγράφουν ποσά ληξιπρόθεσμων οφειλών από πελάτες τους, συνολικού ύψους έως 300 ευρώ ανά οφειλέτη, χωρίς να απαιτείται να έχουν εξαντλήσει όλες τις νόμιμες διαδικασίες για την είσπραξή τους, δεδομένου ότι στην πλειονότητα των περιπτώσεων το κόστος της διαδικασίας είναι υψηλότερο από το ύψος της οφειλής

- Τέλος, επιστρέφεται ή διαγράφεται ο Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης ΕΦΚ που βεβαιώθηκε για τα κρασιά, τα οποία μέχρι και την τελευταία ημέρα ισχύος του ΕΦΚ κρασιού (31.12.2018) δεν είχαν διατεθεί στην κατανάλωση.

Τα παραπάνω μέτρα αναμένεται να λειτουργήσουν με πολλαπλασιαστικά οφέλη για την ελληνική οικονομία και κοινωνία δημιουργώντας ένα νέο οικονομικό περιβάλλον με πραγματικές δυνατότητες για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

B. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ

Επί του άρθρου 1

Προτείνεται η τροποποίηση της περίπτωσης α' της παρ. 1 του άρθρου 4 ΚΦΕ σχετικά με τον καθορισμό κριτηρίων για τον προσδιορισμό της φορολογικής κατοικίας με τη σειρά και την ορολογία που προβλέπει το Πρότυπο της Σύμβασης Αποφυγής Διπλής Φορολογίας επί του εισοδήματος και του κεφαλαίου του ΟΟΣΑ (*Model Tax Convention on Income and on Capital* <https://www.oecd.org/tax/treaties/model-tax-convention-on-income-and-on-capital-condensed-version-20745419.htm>). Στο πλαίσιο αυτό απαλείφεται η αναφορά στους «κοινωνικούς δεσμούς», καθώς οι κοινωνικοί δεσμοί σύμφωνα με τα ερμηνευτικά σχόλια του ως άνω Προτύπου Σύμβασης του ΟΟΣΑ περιλαμβάνονται στην έννοια των προσωπικών δεσμών. Επιπλέον, αναδιατυπώνεται η σχετική πρόβλεψη για το κέντρο των ζωτικών συμφερόντων, αφού για την αξιολόγηση των πραγματικών στοιχείων που συνιστούν το κέντρο των ζωτικών συμφερόντων ενός προσώπου πρέπει να συνεκτιμώνται όλα τα στοιχεία των προσωπικών και οικονομικών δεσμών του σε έναν τόπο, εκεί δηλαδή όπου το πρόσωπο αυτό αναπτύσσει στενούς προσωπικούς και οικονομικούς δεσμούς (βλ. ΣτΕ 2105/2018 σκέψη 7, ΣτΕ 1445/2016 σκέψη 8).

Επιπλέον, με την τροποποίηση της παρ. 2 ορίζεται ότι ένα φυσικό πρόσωπο που βρίσκεται στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τις εκατόν ογδόντα τρεις (183) ημέρες, αθροιστικά, είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος από την πρώτη ημέρα παρουσίας του στην Ελλάδα. Με την τροποποίηση αυτή δεν υπάρχει αναφορά σε διαστήματα παραμονής στο εξωτερικό, προκειμένου να μην υφίστανται αμφισβητήσεις αναφορικά με το πότε λογίζεται κάποιος ως φορολογικός κάτοικος Ελλάδος. Η πρόβλεψη του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση φυσικών προσώπων που βρίσκονται στην Ελλάδα αποκλειστικά για τουριστικούς, ιατρικούς, θεραπευτικούς ή παρόμοιους ιδιωτικούς σκοπούς και η παραμονή τους δεν υπερβαίνει τις τριακόσιες εξήντα πέντε (365) ημέρες, συμπεριλαμβανομένων και σύντομων διαστημάτων παραμονής στο εξωτερικό.

Επί του άρθρου 2

Στην προσπάθεια να υπερβεί η Χώρα την παρατεταμένη οικονομική κρίση, θεωρείται επιβεβλημένο να θεσπιστεί ένα πλέγμα διατάξεων προσέλκυσης φορολογικών κατοίκων υψηλής οικονομικής επιφάνειας με στόχο την αύξηση των δημοσίων εσόδων, καθώς και την επίτευξη διαφόρων παράπλευρων ωφελειών, όπως εισαγωγή κεφαλαίων στην Ελλάδα, δημιουργία επενδυτικών μονάδων ή συμμετοχή σε επενδυτικά σχήματα ή εταιρείες, θέσεις εργασίας ακόμα και αγορές ακινήτων. Ανάλογες διατάξεις έχουν εισαχθεί τα τελευταία χρόνια και σε άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Ιταλία.

Υπογραμμίζεται ότι με τις προτεινόμενες διατάξεις της **παρ. 1 του άρθρου 2** εισάγεται εναλλακτικός τρόπος φορολόγησης, ο οποίος αφορά αποκλειστικά το εισόδημα αλλοδαπής προέλευσης. Το φυσικό πρόσωπο εξακολουθεί να υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημά του που προκύπτει στην ημεδαπή, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις του ΚΦΕ.

Ειδικότερα, με τις διατάξεις της **παρ. 1 του προτεινόμενου άρθρου 5 Α ΚΦΕ** προβλέπεται ότι ο φορολογούμενος, φυσικό πρόσωπο, που μεταφέρει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα δύναται να υπαχθεί σε εναλλακτικό τρόπο φορολόγησης, όπως ορίζεται στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου, για το εισόδημα που προκύπτει στην αλλοδαπή κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 5 του ΚΦΕ, εφόσον σωρευτικά:

- α) το εν λόγω φυσικό πρόσωπο δεν ήταν φορολογικός κάτοικος της Ελλάδος τα προηγούμενα επτά (7) από τα οκτώ (8) έτη πριν τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας του στην Ελλάδα, και
- β) αποδεικνύει ότι επενδύει ο ίδιος ή συγγενικό του πρόσωπο, κατά την έννοια της περ. στ' του άρθρου 2 του παρόντος Κώδικα, ή μέσω νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας στο οποίο ή στην οποία, αντίστοιχα, έχει την πλειοψηφία των μετοχών ή μεριδίων, σε ακίνητα ή επιχειρήσεις ή κινητές αξίες ή μετοχές ή μερίδια σε νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες με έδρα την Ελλάδα. Το ποσό των επενδύσεων αυτών, που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί ή θα πραγματοποιηθούν δεν μπορεί να είναι μικρότερα των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ. Η επένδυση πρέπει να έχει ολοκληρωθεί εντός τριών (3) ετών

από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης κατά την παρ. 3 του παρόντος άρθρου.

Η παραπάνω προϋπόθεση της περίπτωσης β' δεν απαιτείται να συντρέχει προκειμένου για φυσικό πρόσωπο που έχει ήδη αποκτήσει και διατηρεί άδεια διαμονής για επενδυτική δραστηριότητα στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 4251/2014, όπως ισχύει τροποποιημένος.

Από την πραγματοποίηση σημαντικών επενδύσεων προκύπτει η βούληση του φυσικού προσώπου να καταστήσει την Ελλάδα κέντρο των ζωτικών του συμφερόντων και, συνεπώς, σύμφωνα με το άρθρο 4 του ΚΦΕ, να καταστήσει την Ελλάδα τόπο της φορολογικής του κατοικίας. Το φυσικό πρόσωπο, με τη μεταφορά της φορολογικής του κατοικίας, είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας κατά την έννοια των Συμβάσεων για την αποφυγή της διπλής φορολογίας του εισοδήματος που έχει συνάψει η Ελλάδα. Στην εναλλακτική φορολόγηση του εισοδήματος που προκύπτει στην αλλοδαπή του παρόντος άρθρου μπορεί να υπαχθεί και το φυσικό πρόσωπο που έχει μεταφέρει τη φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα το προηγούμενο φορολογικό έτος, εφόσον συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις της παρ. 1.

Με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 5 Α ΚΦΕ προβλέπεται ότι εφόσον γίνει δεκτή η υπαγωγή του φορολογούμενου σε εναλλακτικό τρόπο φορολόγησης για το εισόδημα που προκύπτει στην αλλοδαπή, κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στην παρ. 3, καταβάλλει φόρο κατ' αποκοπή για κάθε φορολογικό έτος, ανεξαρτήτως του ύψους εισοδήματος που αποκτήθηκε στην αλλοδαπή, ποσού εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ. Επιπλέον, έχει τη δυνατότητα να ζητήσει την επέκταση της εφαρμογής του εναλλακτικού αυτού τρόπου φορολόγησης για συγγενικό του πρόσωπο, κατά την έννοια της περ. στ' του άρθρου 2 του ΚΦΕ, καταβάλλοντας ποσό φόρου ίσο με είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος για κάθε υπαγόμενο συγγενικό πρόσωπο και δεν εφαρμόζονται για αυτό οι διατάξεις της φορολογίας δωρεών, κληρονομιών και γονικών παροχών.

Για κάθε φορολογικό έτος και καθ' όλη τη διάρκεια υπαγωγής στον εναλλακτικό τρόπο φορολόγησης, ο φόρος καταβάλλεται σε μία (1) δόση μέχρι και την τελευταία εργάσιμη ημέρα του μηνός Ιουλίου και δεν συμψηφίζεται με άλλες φορολογικές υποχρεώσεις ή τυχόν πιστωτικά υπόλοιπα των προσώπων που έχουν υπαχθεί σε αυτόν τον εναλλακτικό τρόπο φορολόγησης.

Επιπλέον, ορίζεται ότι για το πρώτο έτος υπαγωγής το φυσικό πρόσωπο εντός τριάντα (30) ημερών από την έγκριση της αίτησής του από τη Φορολογική Διοίκηση που αφορά την υπαγωγή στον εναλλακτικό τρόπο φορολόγησης, οφείλει να αποδώσει εξ ολοκλήρου το κατ' αποκοπή ποσό φόρου που του αναλογεί.

Με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 5 Α ΚΦΕ προβλέπεται ότι η αίτηση μεταφοράς της φορολογικής κατοικίας με υπαγωγή στον εναλλακτικό τρόπο φορολόγησης εισοδήματος που προκύπτει στην αλλοδαπή κατά το παρόν άρθρο υποβάλλεται από το φυσικό πρόσωπο μέχρι τις 31 Μαρτίου του εκάστοτε φορολογικού έτους στην Φορολογική Διοίκηση (ΑΑΔΕ). Εντός της ίδιας προθεσμίας

μπορούν να υποβάλουν αίτηση υπαγωγής στον εναλλακτικό τρόπο φορολόγησης εισοδήματος που προκύπτει στην αλλοδαπή κατά το παρόν άρθρο και φυσικά πρόσωπα που πληρούν τις προϋποθέσεις της παρ. 1 και έχουν ήδη μεταφέρει τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα εντός του προηγούμενου φορολογικού έτους.

Η Φορολογική Διοίκηση (ΑΑΔΕ) εξετάζει την αίτηση και εκδίδει απόφαση, με την οποία εγκρίνει ή απορρίπτει την αίτηση εντός εξήντα (60) ημερών από την υποβολή της. Η απόφαση έγκρισης υπαγωγής στις διατάξεις του παρόντος συνοδεύεται και από πράξη διοικητικού προσδιορισμού του φόρου για τον φορολογούμενο αυτό και για κάθε συγγενικό του πρόσωπο για το οποίο γίνεται επέκταση της εφαρμογής του άρθρου αυτού. Στην αίτησή του το φυσικό πρόσωπο δηλώνει το κράτος στο οποίο είχε την τελευταία φορολογική κατοικία του μέχρι την υποβολή της αίτησής του. Η Φορολογική Διοίκηση (ΑΑΔΕ) ενημερώνει τις φορολογικές αρχές του κράτους αυτού σχετικά με τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας του εν λόγω φορολογούμενου, σύμφωνα με τις διατάξεις περί διεθνούς διοικητικής συνεργασίας όπως αυτές ισχύουν.

Με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 5 Α ΚΦΕ, η μέγιστη διάρκεια υπαγωγής στην εναλλακτική φορολόγηση του εισοδήματος αλλοδαπής ορίζεται σε δεκαπέντε (15) φορολογικά έτη, αρχομένης από το φορολογικό έτος υποβολής της αίτησης του φυσικού προσώπου. Η δεκαπενταετής διάρκεια υπαγωγής δεν υπόκειται σε παράταση, σύντμηση ή κατάργηση.

Με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 5 Α ΚΦΕ ορίζεται ότι η μη καταβολή ολόκληρου του κατ' αποκοπή ποσού φόρου σε κάποιο φορολογικό έτος συνεπάγεται την υπαγωγή του φορολογούμενου στις γενικές διατάξεις του ΚΦΕ με τη φορολόγηση του παγκόσμιου εισοδήματός του.

Την ίδια συνέπεια έχει και η ρητή ανάκληση εκ μέρους του φυσικού πρόσωπου της υπαγωγής του στις διατάξεις του παρόντος άρθρου σε οποιοδήποτε φορολογικό έτος, καθώς πλέον δεν θα υποχρεούται στην καταβολή του κατ' αποκοπή ποσού φόρου, όπως αυτά προβλέπονται στην παρ. 6 του ίδιου άρθρου.

Με τις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 5 Α ΚΦΕ ορίζεται ότι η δήλωση φορολογίας εισοδήματος υποβάλλεται και η καταβολή του φόρου διενεργείται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 67 του ΚΦΕ.

Με τις διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 5 Α ΚΦΕ ορίζεται ότι με την καταβολή του ελάχιστου κατ' αποκοπή ποσού φόρου της παρ. 2 του παρόντος άρθρου εξαντλείται κάθε φορολογική υποχρέωση του φυσικού προσώπου που έχει ενταχθεί στις διατάξεις του άρθρου αυτού για εισόδημα που προκύπτει στην αλλοδαπή. Επίσης, το φυσικό πρόσωπο απαλλάσσεται από φόρο κληρονομιών ή δωρεών περιουσίας που βρίσκεται στην αλλοδαπή.

Με τις διατάξεις της παρ. 9 του άρθρου 5 Α ΚΦΕ προβλέπεται η έκδοση κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης με την οποία καθορίζονται οι επιλέξιμες κατηγορίες επενδύσεων, ο χρόνος διατήρησής τους στην Ελλάδα, η

διαδικασία απόδειξης της επένδυσης, καθώς και η παρακολούθηση της διατήρησης της επένδυσης.

Τέλος, με τις διατάξεις της παρ. 10 του άρθρου 5Α ΚΦΕ προβλέπεται η έκδοση κοινής απόφασης του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με την οποία καθορίζεται η διαδικασία υπαγωγής στις διατάξεις του παρόντος, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας μεταφοράς της φορολογικής κατοικίας, η αρμόδια υπηρεσία για την υποβολή, εξέταση και έγκριση της αίτησης, τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν την αίτηση, η ανάκλησή της, η υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, η καταβολή του φόρου καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα ή λεπτομέρειες για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

Με την προτεινόμενη διάταξη της **παρ. 2 του άρθρου 2** προστίθεται στο άρθρο 34 ΚΦΕ νέα υποπερίπτωση δδ' στην περίπτωση δ' της παραγράφου 2, προκειμένου ότι ισχύει στις περιπτώσεις κατοίκων αλλοδαπής, αντίστοιχα να ισχύει για τους κατοίκους που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 5 Α ΚΦΕ, δηλαδή να υπάρχει η δυνατότητα δικαιολόγησης των αντικειμενικών δαπανών και των δαπανών απόκτησης περιουσιακών στοιχείων με εισαγωγή συναλλάγματος.

Επιπλέον, με την **παρ. 3 του άρθρου 2** είναι σαφές ότι στην Ελλάδα δηλώνονται μόνο τα εισοδήματα που φορολογούνται στην Ελλάδα, ενώ δεν υπάρχει υποχρέωση δήλωσης για τα εισοδήματα αλλοδαπής για τους φορολογούμενους που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 5 Α ΚΦΕ.

Επί του άρθρου 3

Με την προτεινόμενη διάταξη του **άρθρου 3**, με την οποία τροποποιείται η παρ. 4 του άρθρου 8 ΚΦΕ, ρυθμίζεται ο χρόνος κτήσης των ανείσπρακτων δεδουλευμένων αποδοχών που έχουν εισπραχθεί από το έτος 2014 και μετά, προκειμένου αυτές να αντιμετωπίζονται ως αναδρομικές και να υπάγονται σε φόρο με βάση τις διατάξεις των ετών που ανάγονται, μέσω της υποβολής τροποποιητικών δηλώσεων για τα έτη αυτά. Για την υποβολή των τροποποιητικών αυτών δηλώσεων θα πρέπει οι εν λόγω ανείσπρακτες δεδουλευμένες αποδοχές να αναγράφονται διακεκριμένα κατ' έτος στην ετήσια βεβαίωση αποδοχών που χορηγείται στο δικαιούχο ή να προκύπτει με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο (π.χ. δικαστικές αποφάσεις) το έτος στο οποίο ανάγονται. Δεδομένου του χρόνου φορολογίας στην περίπτωση αυτή, οι ως άνω τροποποιητικές δηλώσεις θεωρούνται εμπρόθεσμες, εφόσον υποβληθούν εντός του έτους χορήγησης της ετήσιας βεβαίωσης αποδοχών. Στην περίπτωση που οι εν λόγω ανείσπρακτες δεδουλευμένες αποδοχές δεν συμπεριλαμβάνονται σε ετήσια βεβαίωση αποδοχών που χορηγείται στον δικαιούχο ή δεν αναγράφονται σε αυτή διακεκριμένα κατ' έτος ή δεν μπορεί να αποδειχθεί με άλλο πρόσφορο μέσο το έτος στο οποίο ανάγονται, οι αποδοχές αυτές φορολογούνται στο έτος καταβολής τους. Εάν δεν χορηγείται βεβαίωση αποδοχών και αποδεικνύεται με άλλο πρόσφορο μέσο η καταβολή των αποδοχών αλλά όχι το έτος ή τα έτη στα οποία αυτές ανάγονται, υποβάλλεται δήλωση, αρχική ή τροποποιητική, η οποία θεωρείται

εμπρόθεσμη, ακόμη και αν υποβληθεί έως το τέλος του έτους που έπεται της καταβολής τους. Η ρύθμιση αυτή επιφέρει ένα δικαιότερο καθεστώς φορολογικής μεταχείρισης για τις εν λόγω ανείσπρακτες δεδουλευμένες αποδοχές, τις οποίες εντάσσει στο γενικότερο πλαίσιο που ισχύει για τον χρόνο κτήσης του εισοδήματος. Οι ρυθμίσεις αυτές εφαρμόζονται από τη δημοσίευση του νόμου.

Επί του άρθρου 4

Με τις διατάξεις του προτεινόμενου **άρθρου 4** αναδιατυπώνονται όλες οι παράγραφοι του άρθρου 13 ΚΦΕ για τις παροχές σε είδος.

Ειδικότερα με την νέα παρ. 1 του άρθρου 13 στις επιφυλάξεις που διατυπώνονται ως προς την εφαρμογή της περιλαμβάνονται, για λόγους συστηματικής ερμηνείας, και οι διατάξεις του άρθρου 14, κατά το μέρος που συνδέονται και επηρεάζουν το ζήτημα των παροχών σε είδος. Περαιτέρω, διευκρινίζεται ότι το όριο των 300 ευρώ λειτουργεί ως αφορολόγητο όριο, δηλαδή, εφόσον η αξία της παροχής προς εργαζόμενους, εταίρους, μετόχους ή συγγενικά πρόσωπα αυτών (σύζυγοι/ μέρη συμφώνου συμβίωσης/ανιόντες/κατιόντες) υπερβαίνει τα 300 ευρώ, ο υπόχρεος θα φορολογηθεί μόνο για το υπερβάλλον ποσό.

Με την προτεινόμενη τροποποίηση της παρ. 2 του άρθρου 13, επιδιώκεται ο εξορθολογισμός του τρόπου υπολογισμού του φορολογητέου εισοδήματος από την παραχώρηση ενός οχήματος προς ένα εργαζόμενο ή εταίρο ή μέτοχο ή συγγενικά πρόσωπα αυτών, προκειμένου να ανταποκρίνεται περισσότερο στο πραγματικό όφελος που λαμβάνει σε ετήσια βάση ο φορολογούμενος από τη χρήση του οχήματος, χωρίς ταυτόχρονα να επιβαρύνεται υπέρμετρα από την παραχώρηση της χρήσης αυτού. Πιο συγκεκριμένα, η φορολόγηση της παροχής σε είδος με τη μορφή της παραχώρησης οχήματος, γίνεται πλέον με βάση προοδευτική κλίμακα, ως ποσοστό της Λιανικής Τιμής Προ Φόρων (ΛΤΠΦ) του οχήματος, ενώ αυξάνεται και το όριο της αξίας από τις 12.000 ευρώ στις 17.000 ευρώ για τα οχήματα που παραχωρούνται αποκλειστικά για επαγγελματικούς σκοπούς και εξαιρούνται από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου. Περαιτέρω, τροποποιείται, για λόγους ίσης μεταχείρισης, η διάταξη κατά τρόπο που να έχει εφαρμογή για όλα τα πρόσωπα, χωρίς εξαιρέσεις, δηλαδή να καταλαμβάνει εργαζόμενους, εταίρους και μετόχους.

Η παρ. 3 του άρθρου 13 τροποποιείται κατά τρόπο, ώστε, σε περίπτωση παροχής σε είδος με τη μορφή δανείου, να οριοθετείται το ύψος της παροχής σε εκείνο το ποσό, που συνίσταται στη διαφορά, η οποία προκύπτει μεταξύ των τόκων, τους οποίους θα κατέβαλε ο εργαζόμενος στη διάρκεια του ημερολογιακού μήνα, κατά τον οποίο έλαβε την παροχή, εάν το επιτόκιο υπολογισμού των τόκων ήταν το μέσο επιτόκιο αγοράς, του οποίου η μέθοδος υπολογισμού ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, κατά τον ίδιο μήνα, και των τόκων, που τυχόν κατέβαλε ο εργαζόμενος στη διάρκεια του εν λόγω ημερολογιακού μήνα, ανεξαρτήτως εάν έχει συναφθεί σχετική έγγραφη συμφωνία ή όχι. Δεδομένου ότι ο συστατικός τύπος της έγγραφης σύμβασης δανείου απαλείφεται από την διάταξη, το βάρος της απόδειξης για την ύπαρξη της δανειακής σχέσης το φέρει ο φορολογούμενος. Προς τούτο η καταβολή του δανείου και η επιστροφή του θα πρέπει να πραγματοποιούνται με

ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών. Περαιτέρω, διαγράφεται η φράση «η προκαταβολή μισθού άνω των (3) μηνών θεωρείται δάνειο».

Με την προτεινόμενη διάταξη με την οποία τροποποιείται η παρ. 4 του άρθρου 13 ΚΦΕ και εξορθολογίζεται το πλαίσιο φορολογίας για τα δικαιώματα προαίρεσης απόκτησης μετοχών (stock options) εισηγμένων και μη εισηγμένων εταιρειών. Αυτά φορολογούνται ως μισθωτή εργασία, εάν τα προαναφερθέντα δικαιώματα ασκηθούν και δεν διακρατηθούν οι τίτλοι που αποκτώνται τουλάχιστον είκοσι τέσσερεις (24) μήνες ή τριάντα έξι (36) μήνες υπό ειδικότερους όρους κατ' αντιστοιχία με τα οριζόμενα στο άρθρο 42 Α ΚΦΕ. Αν τα ίδια αυτά δικαιώματα διακρατηθούν για μεγαλύτερο διάστημα από το προαναφερόμενο, τότε φορολογούνται ως υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου, με συντελεστή 15% και 5% για τίτλους νεοσύστατων επιχειρήσεων κατά περίπτωση σύμφωνα με το νέο άρθρο 42 Α ΚΦΕ.

Επί του άρθρου 5

Η προσθήκη των περιπτώσεων ιβ), ιγ) και ιδ) στην παρ.1 του άρθρου 14 ΚΦΕ με το προτεινόμενο άρθρο έχει ως σκοπό τη διεύρυνση των απαλλαγών από τον υπολογισμό του εισοδήματος μισθών και συντάξεων προς όφελος όλων των εργαζομένων. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται εμμέσως να αυξηθεί το διαθέσιμο εισόδημα των εργαζομένων, χωρίς να προκύψει επιβάρυνση για την επιχείρηση, η οποία αντίθετα έχει όφελος, λόγω της υπερέκπτωσης που της χορηγείται ως κίνητρο, προκειμένου να χορηγήσουν κάρτες στους εργαζομένους τους.

Επιπλέον, από τον υπολογισμό του εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις λαμβάνοντας υπόψη τη συμμόρφωση με τις βέλτιστες πρακτικές του ΟΟΣΑ, εξαιρείται η αγοραία αξία της παραχώρησης ενός οχήματος μηδενικών ή χαμηλών ρύπων έως 50 g CO₂/km με Λιανική Τιμή Προ Φόρων (ΛΤΠΦ) έως 40.000 ευρώ, προς ένα εργαζόμενο ή εταίρο ή μέτοχο από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, για οποιοδήποτε χρονικό διάστημα ενός φορολογικού έτους με στόχο να δοθεί κίνητρο στις επιχειρήσεις να προβούν στην αγορά μη ρυπογόνων οχημάτων, με σκοπό την παραχώρηση τους σε εργαζόμενους ή εταίρους ή μετόχους λαμβάνοντας υπόψη τις βέλτιστες πρακτικές του ΟΟΣΑ.

Τέλος, με την προτεινόμενη εξαίρεση της περ. ιδ) της παρ.1 του άρθρου 14 ΚΦΕ αντιστοιχίζεται η φορολογική μεταχείριση των δικαιωμάτων προαίρεσης μετοχών όταν δεν λογίζεται ως εισόδημα από μισθωτή εργασία αλλά ως εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου.

Επί του άρθρου 6

Με την προτεινόμενη διάταξη της **παρ. 1** επιδιώκεται η ελάφρυνση των φορολογικών βαρών των φυσικών προσώπων, μέσω της μείωσης του κατώτατου συντελεστή φορολογίας του εισοδήματός τους από το 22% στο 9% για εισοδήματα

μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ. Από τη μείωση αυτή αναμένεται να ευνοηθούν όχι μόνο όσοι έχουν εισόδημα κατώτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ αλλά το σύνολο των φορολογουμένων - φυσικών προσώπων, αφού το εισόδημά τους φορολογείται με βάση προοδευτική κλίμακα.

Όσον αφορά στην παράγραφο 2 του άρθρου 15 ΚΦΕ γίνεται νομοτεχνική - ερμηνευτική προσαρμογή, ώστε να προκύπτει ρητά από το νόμο η αυτοτελής φορολόγηση, με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης, των εισοδημάτων των ναυτικών κάτι που έως τώρα γινόταν δεκτό ερμηνευτικά (σχετ. Α.1041/2019). Περαιτέρω, ορίζεται ότι με την παρακράτηση που διενεργείται βάσει των συντελεστών των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 2 του άρθρου 15 και της παραγράφου 6 του άρθρου 43 Α ΚΦΕ, κατά την καταβολή εισοδημάτων από μισθωτή εργασία σε αξιωματικούς και κατώτερο πλήρωμα, που είναι φορολογικοί κάτοικοι αλλοδαπής και οι οποίοι απασχολούνται σε πλοία του εμπορικού ναυτικού με ελληνική σημαία που εκτελούν αποκλειστικά διεθνείς πλόες, εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση των δικαιούχων μόνο για τα εισοδήματα αυτά τόσο ως προς το φόρο εισοδήματος όσο και ως προς την ειδική εισφορά αλληλεγγύης, αντίστοιχα. Επομένως, στην περίπτωση αυτή οι δικαιούχοι των εν λόγω εισοδημάτων, εφόσον δεν αποκτούν εισόδημα από οποιαδήποτε άλλη πηγή στην Ελλάδα δεν έχουν υποχρέωση να υποβάλουν δήλωση φορολογίας εισοδήματος σε αντίθεση με τους υπόλοιπους φορολογούμενους που εμπίπτουν στις περιπτώσεις των δύο πρώτων εδαφίων της παραγράφου 2 του άρθρου 15 του ΚΦΕ.

Επί του άρθρου 7

Με τις προτεινόμενες διατάξεις με τις οποίες προστίθεται αντίστοιχα νέα παρ. 6 στο άρθρο 15 ΚΦΕ, και εδάφιο στο άρθρο 40 ΚΦΕ, προωθείται η διεύρυνση της χρήσης ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής κατά τις αγορές αγαθών και υπηρεσιών, με σκοπό την μείωση της φοροδιαφυγής και την διεύρυνση της φορολογικής βάσης, για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Οι δικαιούχοι εισοδημάτων από μισθωτή εργασία – συντάξεις, επιχειρηματική δραστηριότητα, καθώς και από ακίνητη περιουσία, θα πρέπει, προκειμένου να μην υπόκεινται σε συμπληρωματική φορολογία, να προβαίνουν σε συναλλαγές με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής, ανάλογα με το ύψος του πραγματικού εισοδήματός τους. Στον υπολογισμό του πραγματικού εισοδήματος δεν περιλαμβάνεται το ποσό της εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 43 Α και το ποσό της διατροφής που δίδεται στον/στην διαζευγμένο/-η σύζυγο ή σε μέρος συμφώνου συμβίωσης ή/και εξαρτώμενο τέκνο, εφόσον καταβάλλεται με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής. Επιπλέον, στον φορολογούμενο του οποίου έχουν κατασχεθεί ένας ή περισσότεροι λογαριασμοί, πλην του ακατάσχετου λογαριασμού του μέχρι την 31η Δεκεμβρίου του οικείου φορολογικού έτους, το όριο δαπανών που προβλέπεται να είναι μέχρι 20.000 ευρώ περιορίζεται στις 5.000 ευρώ δαπανών. Ρητά εξαιρούνται από τις ρυθμίσεις αυτές συγκεκριμένες κατηγορίες φορολογουμένων για λόγους κοινωνικούς, όπως οι φορολογούμενοι που έχουν συμπληρώσει το εβδομηκοστό (70ο) έτος της ηλικίας τους, τα άτομα με ποσοστό αναπηρίας ογδόντα τοις εκατό (80%) και άνω, όσοι βρίσκονται σε δικαστική συμπαράσταση, αυτοί που υπηρετούν την υποχρεωτική στρατιωτική τους θητεία, οι φορολογούμενοι που κατοικούν μόνιμα σε χωριά με πληθυσμό έως 500 κατοίκους

και σε νησιά με πληθυσμό κάτω των 3.100 κατοίκων, εκτός αν πρόκειται για τουριστικούς τόπους, οι δικαιούχοι Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης, τα άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση μακροχρόνιας νοσηλείας (πέραν των 6 μηνών), τα άτομα που διαμένουν σε οίκο ευγηρίας, σε ψυχιατρικό ή σωφρονιστικό κατάστημα. Επιπλέον, εξαιρούνται για αντικειμενικούς λόγους οι φορολογικοί κάτοικοι αλλοδαπής, που υποχρεούνται σε υποβολή δήλωσης στην Ελλάδα επειδή διαθέτουν ακίνητα, οι δημόσιοι λειτουργοί και δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στην αλλοδαπή, καθώς και φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας που διαβιούν ή εργάζονται στην αλλοδαπή και οι ανήλικοι που υποχρεούνται σε υποβολή δήλωσης φορολογίας εισοδήματος.

Οι δαπάνες απόκτησης αγαθών και λήψης υπηρεσιών με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής λαμβάνονται υπόψη για το όριο δαπανών και αντιστοιχούν στις Ομάδες 1 έως και 12 του δείκτη τιμών καταναλωτή της ΕΛ.ΣΤΑΤ. με την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων σε συγκεκριμένες κατηγορίες, όπως είναι τα ενοίκια, τα τέλη κυκλοφορίας και η αγορά οχημάτων πλην των ποδηλάτων και η αγορά σκαφών, αεροπλάνων και αεροσκαφών. Το όριο των δαπανών των ηλεκτρονικών συναλλαγών μειώνεται στο 20% σε περίπτωση που ο φορολογούμενος έχει καταβάλει για το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων και ΕΝΦΙΑ, τις δανειακές του υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και για ενοίκια, συμπεριλαμβανομένων των ενοικίων των εξαρτώμενων τέκνων του που φοιτούν σε άλλη πόλη, ποσό που υπερβαίνει το 60% του πραγματικού του εισοδήματος, με την προϋπόθεση ότι και οι προαναφερόμενες δαπάνες θα έχουν καταβληθεί με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής.

Ο ίδιος κανόνας του ορίου δαπανών εφαρμόζεται όχι μόνο για τα εισοδήματα από μισθωτή εργασία, συντάξεις και επιχειρηματική δραστηριότητα αλλά και για τα εισοδήματα από ακίνητη περιουσία.

Επί του άρθρου 8

Με τις προτεινόμενες διατάξεις του άρθρου αυτού τροποποιείται το τελευταίο εδάφιο της παρ.4 του άρθρου 15 και συνεπεία αυτού και το τελευταίο εδάφιο της περ.ε' της παρ.1 του άρθρου 64 του ΚΦΕ και ρυθμίζεται ότι η συμμετοχή του εργαζομένου σε πρόγραμμα εθελουσίας εξόδου που συνεπάγεται και την καταβολή ασφαλισματος ομαδικού ασφαλιστηρίου συνταξιοδοτικού συμβολαίου, δεν συνιστά πρόωρη εξαγορά αυτού. Με τη ρύθμιση αυτή εξομοιώνεται η φορολογική μεταχείριση του ασφαλισματος ομαδικού ασφαλιστηρίου συνταξιοδοτικού συμβολαίου που καταβάλλεται τόσο σε περιπτώσεις συμμετοχής του εργαζομένου σε πρόγραμμα εθελουσίας εξόδου όσο και σε περιπτώσεις απόλυσης του εργαζομένου.

Επί του άρθρου 9

Με τις διατάξεις αυτές ορίζονται οι μειώσεις από το φόρο που προκύπτει κατά την εφαρμογή του άρθρου 15 ως εξής: μείωση κατά 777 ευρώ για το φορολογούμενο χωρίς εξαρτώμενα τέκνα, όταν το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις δεν υπερβαίνει το ποσό των δώδεκα χιλιάδων (12.000) ευρώ, κατά

810 ευρώ για το φορολογούμενο με ένα (1) εξαρτώμενο τέκνο, κατά 900 ευρώ για δύο (2) εξαρτώμενα τέκνα, κατά 1.120 ευρώ για τρία (3) εξαρτώμενα τέκνα, κατά 1.340 ευρώ για τέσσερα (4) εξαρτώμενα τέκνα. Επίσης, ορίζεται ότι για κάθε επιπλέον τέκνο μετά το τέταρτο αυξάνεται η μείωση του φόρου κατά 220 ευρώ για κάθε επόμενο τέκνο. Εάν το ποσό του φόρου είναι μικρότερο των ποσών αυτών, η μείωση του φόρου περιορίζεται στο ποσό του αναλογούντος φόρου. Για δημοσιονομικούς λόγους μειώνεται με αυξημένο ρυθμό η μείωση φόρου, κατά είκοσι (20) ευρώ (σε σχέση με δέκα (10) προηγούμενως) ανά χίλια (1.000) ευρώ του φορολογητέου εισοδήματος και η μείωση εκκινεί από τα δώδεκα χιλιάδες (12.000) ευρώ. Οι προβλέψεις αυτές δεν εφαρμόζονται όταν οι φορολογούμενοι έχουν από πέντε (5) εξαρτώμενα τέκνα και άνω.

Επί του άρθρου 10

Με τις προτεινόμενες διατάξεις του άρθρου 10, με τις οποίες τροποποιείται το άρθρο 21 ΚΦΕ, διευκρινίζεται η φορολογική αντιμετώπιση της ωφέλειας που προκύπτει στην επιχείρηση από την παραίτηση πιστώτριας επιχείρησης από την είσπραξη απαίτησής της, η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο αμοιβαίας συμφωνίας ή δικαστικού συμβιβασμού. Οι συμφωνίες αυτές δύναται να έχουν τη μορφή γραπτού ιδιωτικού συμφωνητικού βάσει του οποίου είναι δυνατόν να συμφωνείται η διαγραφή μέρους της απαίτησης με σκοπό να εξασφαλιστεί η αποπληρωμή του εναπομένοντος ποσού (άφεση χρέους υπό αίρεση) ή με τη μορφή συμβιβασμών, δικαστικών για τους οποίους συντρέχουν οι προϋποθέσεις του ουσιαστικού δικαίου (π.χ συμβιβασμοί που γίνονται με δήλωση κατ' άρθρο 293 ΚΠολΔικ, συμβιβασμός που περιέχεται σε πρακτικά ενώπιον του Ειρηνοδίκη κατ' άρθρο 209 παρ.2 ΚΠολΔικ, συμβιβασμός που περιέχεται στα πρακτικά της παρ.3 του άρθρου 214 Α και παρ.5 του άρθρου 214 Β). Ειδικότερα, η ωφέλεια αυτή χαρακτηρίζεται ως εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, όπως ίσχυε και με τις διατάξεις του προηγούμενου Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (άρθρο 28 παράγραφος 3 περίπτωση ι' του ν.2238/1994) και, συνεπώς, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις περί φορολογίας δωρεών. Ρητώς ορίζεται ότι η εφαρμογή των διατάξεων αυτών δεν θίγουν την εφαρμογή των ειδικότερων διατάξεων του άρθρου 62 του ν.4389/2016. Τέλος, προβλέπεται ότι ως άνω εισόδημα δεν θα φορολογηθεί ταυτόχρονα και με τις διατάξεις της φορολογίας δωρεών.

Επί του άρθρου 11

Η περ. α' του άρθρου 22 ΚΦΕ τροποποιείται κατά τρόπο, ώστε να αποτυπώνεται ρητώς ότι η προϋπόθεση πραγματοποίησης των δαπανών προς το συμφέρον της επιχείρησης ή κατά τις συνήθεις εμπορικές συναλλαγές της, προκειμένου να εκπίπτουν αυτές από τα ακαθάριστα έσοδά της, εκπληρώνεται και σε περίπτωση εφαρμογής δράσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, όπως γίνεται και ερμηνευτικός δεκτό με την ερμηνευτική Εγκύκλιο με αριθ. ΠΟΛ. 1113/2015 της ΑΑΔΕ. Επιπλέον τίθεται όριο για το ποσό των δαπανών που εκπίπτουν μόνο μέχρι του σημείου που η επιχείρηση εμφανίζει λογιστικά κέρδη χρήσης. Αυτή η προϋπόθεση δεν απαιτείται στην περίπτωση που το αίτημα για την πραγματοποίηση τέτοιων δράσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης προέρχεται από το Δημόσιο.

Επί του άρθρου 12

Για τη δαπάνη αγοράς μηνιαίων ή ετήσιων καρτών απεριορίστων διαδρομών μέσω μαζικής μεταφοράς, χορηγείται στην επιχείρηση δυνατότητα έκπτωσης από τα ακαθάριστα έσοδά της, κατά το χρόνο πραγματοποίησής της, προσαυξημένης κατά ποσοστό 30 τοις εκατό. Περαιτέρω χορηγείται έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων για τις περιπτώσεις δαπανών μίσθωσης εταιρικών οχημάτων και για τη δαπάνη αγοράς, εγκατάστασης και λειτουργίας δημόσια προσβάσιμων σημείων φόρτισης οχημάτων μηδενικών ή χαμηλών ρύπων έως 50 g CO₂/km. Σκοπός των ως άνω ρυθμίσεων είναι η παροχή φορολογικών κινήτρων στις επιχειρήσεις, προκειμένου να δώσουν μηνιαίες ή ετήσιες κάρτες απεριορίστων διαδρομών μέσω μαζικής μεταφοράς αυξάνοντας με αυτό τον τρόπο το διαθέσιμο εισόδημα των εργαζομένων τους, βελτιώνοντας τις ταμειακές ροές των φορέων αστικών συγκοινωνιών και μειώνοντας ταυτόχρονα το περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

Επί του άρθρου 13

Με την προτεινόμενη διάταξη αναγνωρίζονται προς έκπτωση οι δαπάνες των ενοικίων μόνο στην περίπτωση που αυτές εξοφλούνται με τη χρήση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής ή μέσω παρόχου υπηρεσιών πληρωμών. Η διάταξη αυτή αποσκοπεί στην ενίσχυση της διαφάνειας των συναλλαγών και στην πάταξη της φοροδιαφυγής.

Επί του άρθρου 14

Η υφιστάμενη διάταξη του άρθρου 24 ΚΦΕ περιλαμβάνει την έννοια της χρηματοδοτικής μίσθωσης, όπως αυτή ορίζεται βάσει των ΕΛΠ και μόνο. Με την ενσωμάτωση της προτεινόμενης διάταξης της **παρ. 1**, η έννοια της χρηματοδοτικής μίσθωσης θα εναρμονίζεται τόσο με τα ΕΛΠ όσο και με τα ΔΛΠ/ΔΠΧΑ, αναλόγως του λογιστικού πλαισίου που ακολουθεί η κάθε νομική οντότητα.

Με τις προτεινόμενες διατάξεις της **παρ. 2** εισάγονται νέες κατηγορίες ενεργητικού επιχείρησης για τα οχήματα μηδενικών ή χαμηλών ρύπων έως 50 g CO₂/km (σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό Regulation (EU) 2019/631), όσον αφορά τα οχήματα μεταφοράς ατόμων, εμπορευμάτων και μέσω μαζικής μεταφοράς. Επιπλέον, εισάγονται νέοι αυξημένοι συντελεστές απόσβεσης ξεχωριστοί για οχήματα με μηδενικούς ρύπους ή χαμηλών ρύπων έως 50 g CO₂/km, προκειμένου να ενισχυθεί η αγορά μη ρυπογόνων οχημάτων.

Επί του άρθρου 15

Με τις προτεινόμενες διατάξεις αντικαθίσταται η παρ. 4 του άρθρου 26 του ΚΦΕ και προστίθενται δύο νέες περιπτώσεις β' και γ'. Με τη νέα περίπτωση β' δίνεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις να προβαίνουν σε άμεση διαγραφή απαιτήσεων κατά οφειλετών τους μικρής αξίας, χωρίς να απαιτείται να έχει σχηματιστεί

προηγούμενως πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων και συνεπώς ανεξάρτητα αν έχουν αναληφθεί ή μη οι κατάλληλες ενέργειες για τη διασφάλιση του δικαιώματος είσπραξής τους. Επίσης, με τις ίδιες διατάξεις διευκρινίζεται ότι σε περίπτωση που έχει σχηματισθεί πρόβλεψη, το επιπλέον ποσό πέραν της σχηματισθείσας πρόβλεψης δύναται να διαγραφεί, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των υποπεριπτώσεων (i) και (ii) της περ. α' της παραγράφου 4 και οι οφειλέτες έχουν λάβει αποδεδειγμένα γνώση της διαγραφής της οφειλής τους. Η διάταξη αυτή κρίνεται αναγκαία διότι η προϋπόθεση της ανάληψης κατάλληλων ενεργειών (π.χ. σφράγιση μίας επιταγής από την εκδότρια τράπεζα, κατάθεση όλων των απαραίτητων δικαιολογητικών για την έκδοση διαταγής πληρωμής, κ.λπ.) για τη διασφάλιση του δικαιώματος είσπραξης καθιστά πρακτικά αδύνατο τον σχηματισμό πρόβλεψης για την απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων μικρής αξίας λόγω του κόστους που αυτή συνεπάγεται. Διευκρινίζεται ότι οι προτεινόμενες διατάξεις εφαρμόζονται τόσο στις επιχειρήσεις που τηρούν διπλογραφικά βιβλία όσο και σε εκείνες που τηρούν απλογραφικά βιβλία.

Με τη νέα περίπτωση γ' διευκρινίζεται ότι οι διατάξεις της υποπερ. (iii) της περ. α' της παρ. 4 του άρθρου 26 δεν εφαρμόζονται για απαιτήσεις που διαγράφονται για φορολογικούς σκοπούς στο πλαίσιο αμοιβαίας συμφωνίας ή δικαστικού συμβιβασμού, ανεξαρτήτως του εάν έχει σχηματισθεί πρόβλεψη. Σε περίπτωση που δεν έχει σχηματισθεί πρόβλεψη, το ποσό της διαγραφείσας απαίτησης εκπίπτει με βάση τις διατάξεις του άρθρου 22, ενώ, σε περίπτωση που έχει σχηματισθεί πρόβλεψη και το ποσό της διαγραφής υπερβαίνει το ποσό της σχηματισθείσας πρόβλεψης, το ποσό της ήδη σχηματισθείσας πρόβλεψης δεν αναγνωρίζεται εκ νέου για φορολογικούς σκοπούς.

Οι παραπάνω ρυθμίσεις θα ισχύουν για τα φορολογικά έτη που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2020 και μετά ανεξάρτητα από τον χρόνο κατά τον οποίο δημιουργήθηκε η απαίτηση. Για λόγους ομοιόμορφης αντιμετώπισης των περιπτώσεων για τις οποίες έχει ήδη σχηματισθεί πρόβλεψη μέχρι την έναρξη ισχύος της παρούσας, προβλέπεται, ως μεταβατική διάταξη, να καταλαμβάνονται και οι περιπτώσεις αυτές από το πεδίο εφαρμογής της.

Επί του άρθρου 16

Με την προτεινόμενη διάταξη αναγνωρίζεται μείωση από το φόρο εισοδήματος των φυσικών προσώπων, επί του ποσού των δαπανών που αφορούν λήψη υπηρεσιών για την αισθητική, λειτουργική και ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, εφόσον οι εν λόγω δαπάνες πραγματοποιούνται με τη χρήση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής ή μέσω παρόχου υπηρεσιών πληρωμών. Οι δαπάνες αυτές εκπίπτουν σε τέσσερις (4) ισόποσες ετήσιες δόσεις σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) του ύψους τους, από το φόρο εισοδήματος των φυσικών προσώπων μέχρι του αναλογούντος για κάθε φορολογικό έτος φόρου, με ανώτατο συνολικά όριο δαπάνης τις δεκαέξι χιλιάδες (16.000) ευρώ. Σκοπός των ρυθμίσεων αυτών είναι να παρασχεθούν κίνητρα για τους φορολογούμενους, προκειμένου να προβούν σε λήψη υπηρεσιών από επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στους κλάδους της οικοδομικής δραστηριότητας σχετικά με την αναβάθμιση, αισθητική, λειτουργική και ενεργειακή

των κατοικιών, καταστημάτων κλπ ενισχύοντας ταυτόχρονα τους κλάδους της αγοράς που ασχολούνται με τις ίδιες ή και συναφείς δραστηριότητες. Τέλος, δίδεται εξουσιοδότηση στους Υπουργούς Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας και στον Διοικητή της ΑΑΔΕ να ορίσουν τους όρους, τις προϋποθέσεις και όλες τις διαδικαστικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή αυτών των διατάξεων.

Επί του άρθρου 17

Με τις προτεινόμενες διατάξεις του άρθρου 17 επιδιώκεται η μεταρρύθμιση του φορολογικού πλαισίου των δικαιωμάτων προαίρεσης απόκτησης μετοχών από εργαζόμενους, το οποίο σήμερα δεν αποτελεί κίνητρο για τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους με αποτέλεσμα το εν λόγω εργαλείο στη χώρα μας να έχει καταστεί πρακτικά ανενεργό, αφού ελάχιστες και μόνο εισηγμένες επιχειρήσεις, είναι αυτές που το έχουν αξιοποιήσει από το 1988 που ρυθμίστηκε για πρώτη φορά.

Στόχος της μεταρρύθμισης είναι η δημιουργία ενός εξορθολογισμένου φορολογικού πλαισίου, έτσι ώστε η εν λόγω παροχή, ως ένα εργαλείο που δημιουργεί έλξη και επίδραση πρόσδεσης των στελεχών, να καταστεί ελκυστική για τους εργαζόμενους, συμβάλλοντας μαζί με άλλα μέτρα οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής στην αύξηση της παραγωγικότητας και κατ' επέκταση στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Σκοπός της παροχής των ως άνω δικαιωμάτων είναι να αποτελέσουν ένα έμμεσο κίνητρο διακράτησης και ανταπόδοσης, καθώς και ένα μέσο αναβάθμισης των συνθηκών εργασίας και όχι ένα συμπληρωματικό αντάλλαγμα του μισθού για παρασχεθείσες υπηρεσίες. Στο υφιστάμενο σύστημα ελλείπει η διαρκής σύνδεση συμφερόντων και προσδοκιών των εργαζομένων με αυτό των μετόχων και επενδυτών. Ως εκ τούτου αναφύεται η ανάγκη να καταστεί ο εργαζόμενος συμμέτοχος στην επενδυτική προοπτική της επιχείρησης στην οποία εργάζεται, με χαμηλό κόστος για τον ίδιο, μέσω της υλοποίησης θεσμοθετημένων προγραμμάτων παροχής δικαιωμάτων προαίρεσης απόκτησης μετοχών με εξορθολογισμένη φορολογική μεταχείριση.

Τα προγράμματα αυτά, προκειμένου να συνάδουν με το πνεύμα της μεταρρύθμισης, ήτοι το να καθίσταται ο εργαζόμενος και επενδυτής, πρέπει να ενέχουν το στοιχείο της ανάληψης επενδυτικού ρίσκου εκ μέρους του εργαζόμενου, συνεπώς επιβάλλεται η διακράτηση των τίτλων για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για την υπαγωγή στην εν λόγω ειδική φορολόγησης, διατηρουμένων σε ισχύ των υφιστάμενων σχετικών διατάξεων για τα προγράμματα ή τις μεμονωμένες παροχές δικαιωμάτων προαίρεσης που δεν πληρούν τον εν λόγω όρο.

Περαιτέρω, η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του θεσμού στοχεύει και στην αντιμετώπιση του φαινομένου φυγής ανθρώπινου δυναμικού της Χώρας ("brain-drain"), εισάγοντας κίνητρα για τον επαναπατρισμό του διαφυγόντος εξειδικευμένου και διεθνώς μετακινούμενου ανθρωπίνου κεφαλαίου.

Ειδικότερα, με την προσθήκη νέου άρθρου 48 Α στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος ορίζεται ότι τα δικαιώματα προαίρεσης απόκτησης μετοχών που παρέχονται σε εργαζόμενους και μετόχους, συμπεριλαμβανομένων των μελών ΔΣ, φορολογούνται μόνο κατά το χρόνο πώλησης των μετοχών, ως εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου, ήτοι με φορολογικό συντελεστή 15%, χωρίς διάκριση μεταξύ εισηγμένων ή μη τίτλων. Για την υπαγωγή στην ειδική αυτή φορολόγηση απαιτείται, όπως προαναφέρθηκε, η πώληση να συντελεστεί μετά την παρέλευση ελάχιστου χρονικού διαστήματος δύο ετών από την ημερομηνία που γεννήθηκε το δικαίωμα απόκτησης των μετοχών.

Ειδικά για τους εργαζόμενους σε νεοφυείς επιχειρήσεις, ήτοι μικρές ή πολύ μικρές μη εισηγμένες επιχειρήσεις που δεν έχουν διανεμίει κέρδη και δεν προέρχονται από συγχώνευση και εφόσον η απόκτηση των μετοχών από τον εργαζόμενο συντελείται εντός 5 ετών από την καταχώριση των εν λόγω επιχειρήσεων, προβλέπεται αυξημένο διάστημα διακράτησης των μετοχών (36 μήνες), καθώς και χαμηλότερος φορολογικός συντελεστής (5%).

Επί του άρθρου 18

Η τροποποιούμενη διάταξη εισάγεται για λόγους ισότητας, δεδομένου ότι η επέκταση της εξαιρέσης από την εισφορά αλληλεγγύης και σε άλλες κατηγορίες αναπήρων, πέραν των υφιστάμενων αποτελεί πάγιο αίτημα πλήθους ομοσπονδιών ΑμεΑ.

Συνεπώς, λαμβάνοντας ειδικότερα υπόψη την ανάγκη αναλογικής εφαρμογής του άρθρου 14 παρ. 2 περ. 3 ΚΦΕ, όπου από φόρο εισοδήματος εξαιρούνται τα εισοδήματα των ΑμεΑ με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 80%, ορίζεται η ίδια προϋπόθεση για την απαλλαγή και από την εισφορά αλληλεγγύης, όχι μόνο σε άτομα με βαριά κινητική αναπηρία και ολικώς τυφλούς, αλλά σε όλες τις κατηγορίες ΑμεΑ, (π.χ. μεταμοσχευθέντες, πολυτραυματίες, πολυεγκαυματίες κλπ). Με τον τρόπο αυτό αποκαθίσταται κοινωνική δικαιοσύνη, στο μέτρο τουλάχιστον που αυτή επιτυγχάνεται μέσω φορολογικών πολιτικών.

Επί του άρθρου 19

Με τις διατάξεις του προτεινόμενου άρθρου προβλέπεται η δυνατότητα οι δωρεές σε χρήμα ή σε είδος που πραγματοποιούν τα νομικά πρόσωπα της περίπτωσης γ' του άρθρου 45 ΚΦΕ προς το Ελληνικό Δημόσιο ή σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, καίτοι δεν αφορούν στην επιχειρηματική δραστηριότητά τους (έσοδα από κεφάλαιο και υπεραξία από τη μεταβίβαση κεφαλαίου, έσοδα από τυχόν επιχειρηματική δραστηριότητα), αυτές να εκπίπτουν από τα έσοδα τους που αποτελούν αντικείμενο επιβολής φόρου (επιχειρηματική δραστηριότητα).»

Επί του άρθρου 20

Προστίθεται νέο άρθρο 48Α, με το οποίο προβλέπεται απαλλαγή των νομικών προσώπων κατοίκων Ελλάδας από το φόρο εισοδήματος επί της υπεραξίας από τη μεταβίβαση συμμετοχών, εφόσον το νομικό πρόσωπο του οποίου οι τίτλοι

μεταβιβάζονται πληροί συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Η απαλλαγή αυτή από τον φόρο εισοδήματος καταλαμβάνει τα κέρδη που προέρχονται από την διάθεση συμμετοχών σε άλλες εταιρείες της ημεδαπής ή αλλοδαπής, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις ελάχιστης συμμετοχής και χρονικής διακράτησης της συμμετοχής αυτής για 36 μήνες. Οι διατάξεις αυτές εισάγονται, προκειμένου να ενδυναμωθεί η ανταγωνιστικότητα της Χώρας για την υποδοχή ή διακράτηση επενδύσεων μέσω ελληνικών επενδυτικών οχημάτων, καθώς τα κέρδη, που προέρχονται από συμμετοχές (είτε ως μερίσματα είτε ως κεφαλαιακά κέρδη από τη διάθεση θυγατρικών), απαλλάσσονται του φόρου στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περαιτέρω, με την παρ. 2 του άρθρου 48 Α προβλέπεται ότι τα εισοδήματα αυτά δεν φορολογούνται κατά τη διανομή ή κεφαλαιοποίηση των κερδών αυτών κατά τις διατάξεις του άρθρου 47 παρ.1 ΚΦΕ, ενώ στην παρ. 3 προβλέπεται αντίστοιχα ότι ο φορολογούμενος δεν μπορεί να εκπέσει τις επιχειρηματικές δαπάνες που συνδέονται με τη συμμετοχή που μεταβιβάζεται. Οι ανωτέρω ρυθμίσεις ισχύουν από 1.7.2020 και κρίνονται αναγκαίες ώστε να μην αποθαρρύνεται η δημιουργία εταιρειών συμμετοχών στην Ελλάδα.

Η μεταβατική διάταξη που περιλαμβάνεται στην παρ. 18 του άρθρου 66 του παρόντος προβλέπεται ότι εξαιρετικά, οι ζημίες των νομικών προσώπων του άρθρου 45 ΚΦΕ που προέρχονται από τη μεταβίβαση τίτλων συμμετοχής της παρ. 1 μπορούν να αναγνωριστούν προς έκπτωση μετά την 1.1.2020 υπό την προϋπόθεση ότι έχουν αποτιμηθεί μέχρι την 31.12.2019 και έχουν εγγραφεί στα βιβλία της εταιρείας ή αποτυπώνονται σε οικονομικές καταστάσεις ελεγμένες από ορκωτούς ελεγκτές. Η έκπτωση των ζημιών αυτών αναγνωρίζεται μόνο όταν οι ζημίες αυτές καταστούν οριστικές έως την 31.12.2022. Εάν οι ζημίες κατά το χρόνο οριστικοποίησης είναι μικρότερες από τις ζημίες που αποτιμήθηκαν, αναγνωρίζεται το μικρότερο ποσό. Εάν οι οριστικές ζημίες είναι μεγαλύτερες, αναγνωρίζεται μόνο το ποσό που αποτιμήθηκε. Με την προτεινόμενη μεταβατική ρύθμιση λαμβάνεται μέριμνα, ώστε υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, τα νομικά πρόσωπα που απέκτησαν τίτλους συμμετοχής τα τελευταία χρόνια, πριν ή κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, να μην υποστούν τις δυσμενείς συνέπειες από την τυχόν ζημιά που θα οριστικοποιηθεί κατά τη μεταβίβαση των τίτλων αυτών μέχρι την 31.12.2022. Διευκρινίζεται συναφώς ότι οι διατάξεις αυτές δεν αφορούν την ζημιά που προκύπτει από την εκκαθάριση του νομικού προσώπου, αφού η εκκαθάριση δεν συνιστά μεταβίβαση των τίτλων συμμετοχής.

Επί του άρθρου 21

Οι προτεινόμενες διατάξεις του άρθρου 21 στοχεύουν να καταστήσουν πιο ελκυστική στους επενδυτές την επένδυση στα ομόλογα και τις πάσης φύσεως εταιρικές ομολογίες, περιλαμβανομένων και αυτών που εκδίδουν οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι λειτουργούν ως πιστωτικά ιδρύματα..

Όταν ο κάτοχος της ομολογίας είναι νομικό πρόσωπο, το εισόδημα από τόκους που αποκτούν οι αλλοδαποί επενδυτές απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος, και κατά συνέπεια και από την παρακράτηση του φόρου. Τα φυσικά πρόσωπα που

είναι κάτοικοι αλλοδαπής απαλλάσσονται τόσο από το φόρο εισοδήματος όσο και από την εισφορά αλληλεγγύης. Οι διατάξεις αυτές σύμφωνα με την αντίστοιχη πρόβλεψη στην μεταβατική ρύθμιση πρόκειται να εφαρμοστούν για πληρωμές τόκων που πραγματοποιούνται από την 1.1.2020 και μετά.

Ως απόρροια της ανωτέρω απαλλαγής ορίζεται επιπλέον με τροποποίηση της αρ. 9 του άρθρου 64 ΚΦΕ ότι για το εισόδημα αυτό (από τόκους κρατικών ομολόγων και εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου και από τόκους εταιρικών ομολογιών) που αποκτούν νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες, που είναι φορολογικοί κάτοικοι αλλοδαπής και δεν έχουν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, καθώς και φυσικά πρόσωπα φορολογικοί κάτοικοι αλλοδαπής δεν γίνεται παρακράτηση φόρου. Τέλος, για τα φυσικά πρόσωπα, εφόσον πρόκειται για φορολογικούς κατοίκους αλλοδαπής, ορίζεται ότι δεν έχουν υποχρέωση υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος εφόσον έχουν εισόδημα αποκλειστικά και μόνο από τόκους κρατικών ομολόγων και εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου καθώς και από τόκους εταιρικών ομολογιών.

Όταν κάτοχοι των ομολόγων είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας, ως υπόχρεοι για την παρακράτηση του φόρου ορίζονται ειδικότερα οι φορείς που καταβάλλουν τους τόκους και όχι οι εκδότες.

Από το πλέγμα των προτεινόμενων διατάξεων αναμένεται να ενισχυθεί το επενδυτικό ενδιαφέρον για τα ομόλογα του ελληνικών επιχειρήσεων και να διευκολυνθεί η χρηματοδότησή τους, με τελικό σκοπό την τόνωση και ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Επί του άρθρου 22

Με την προτεινόμενη διάταξη της **παρ. 1** με την οποία τροποποιείται η παρ. 1 περ. ε του άρθρου 58 ΚΦΕ, επιδιώκεται η ελάφρυνση των φορολογικών βαρών των νομικών προσώπων για τα φορολογικά εισοδήματα του έτους 2019 από 28% σε 24%, καθιστώντας την Ελλάδα ελκυστικότερο επενδυτικό προορισμό. Είναι προφανές, ότι, ο συντελεστής της φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων θα μειωθεί περαιτέρω στα επόμενα έτη, προκειμένου η ελληνική οικονομία να ανακτήσει την ανταγωνιστικότητά της, στο ευρωπαϊκό και διεθνές οικονομικό περιβάλλον.

Επιπλέον, με τη ρύθμιση της **παρ. 2** επιδιώκεται να δοθεί ελάφρυνση από τα φορολογικά βάρη και δυνατότητα ανάπτυξης για τον πρωτογενή τομέα της ελληνικής οικονομίας, με τη σύσταση νέων αγροτικών σχημάτων.

Επί του άρθρου 23

Η προτεινόμενη τροποποίηση παρίσταται αναγκαία, προκειμένου να αρθούν οι ερμηνευτικές αμφιβολίες, που προκάλεσαν οι υφιστάμενες διατάξεις ως προς το εάν η απαλλαγή από την υποχρέωση παρακράτησης φόρου από μερίσματα και

παρόμοιες πληρωμές, τόκους και δικαιώματα περιλαμβάνει πληρωμές μεταξύ νομικών προσώπων και της ημεδαπής, που πληρούν τις προϋποθέσεις της Οδηγίας 2011/96/Ε.Ε. Επισημαίνεται ότι, ως προς το θέμα αυτό, έχουν εκδοθεί από τη Γ.Γ.Δ.Ε. (ήδη ΑΑΔΕ) οι ΠΟΛ. 1039/2015 και 1036/2015, με τις οποίες δόθηκαν διευκρινίσεις ως προς την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων περί παρακράτησης φόρου στις ενδοομιλικές πληρωμές και, ειδικότερα, διευκρινίστηκε (με την ΠΟΛ 1039/2015) ότι η μέθοδος της απαλλαγής επεκτείνεται και στα ημεδαπά νομικά πρόσωπα.

Ωστόσο, παρά τις ανωτέρω ερμηνευτικές εγκυκλίους, εκδόθηκαν οι υπ' αριθμ. 2929/2017 και 2930/2017 αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, οι οποίες έκριναν ότι οι τόκοι, που καταβάλλονται στις συναλλαγές μεταξύ προσώπων του ιδίου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν καλύπτονται από τις ρυθμίσεις του άρθρου 63 παρ. 2 του ν. 4172/2013. Τελικά, οι ως άνω αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών αναιρέθηκαν από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Η προτεινόμενη τροποποίηση κρίνεται αναγκαία, προκειμένου να εναρμονιστεί η νομοθεσία με τη μείζονα σκέψη της υπ' αριθ. 580/2019 απόφασης του Β' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία αναιρέθηκε η υπ' αριθ. 2929/2019 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Ειδικότερα, με την ανωτέρω απόφαση του ΣτΕ (σκέψη 8) κρίθηκε ότι το ευνοϊκό καθεστώς, το οποίο, βάσει της Οδηγίας 2003/49/ΕΚ, ισχύει επί διασυνοριακών συναλλαγών, εφαρμόζεται και στις πληρωμές τόκων, που πραγματοποιούνται μεταξύ συνδεδεμένων ημεδαπών ανωνύμων εταιριών, καθώς αυτό προκύπτει σαφώς από την ως άνω διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 63 του νέου ΚΦΕ, αφού, σύμφωνα με αυτήν, για την απαλλαγή από την παρακράτηση του φόρου, όσον αφορά το νομικό πρόσωπο προς το οποίο γίνεται η πληρωμή των τόκων από συνδεδεμένη με αυτό ελληνική ανώνυμη εταιρεία, αρκεί, συντρέχουσών των λοιπών προϋποθέσεων, να πρόκειται για «φορολογικό κάτοικο κράτους – μέλους της ΕΕ σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού», όπως είναι, μεταξύ άλλων, μια άλλη ελληνική ανώνυμη εταιρία, και δεν απαιτείται επιπρόσθετα να είναι η δικαιούχος των τόκων συνδεδεμένη εταιρεία άλλου κράτους μέλους.

Επί του άρθρου 24

Με την προτεινόμενη διάταξη επιδιώκεται η μείωση του συντελεστή φορολόγησης των μερισμάτων που διανέμονται από τις επιχειρήσεις από 10% σε 5%, προκειμένου να μειωθεί η φορολογική επιβάρυνση των εν λόγω εισοδημάτων και να καταστεί ελκυστικότερη η επένδυση κεφαλαίων σε αυτές.

Επί του άρθρου 25

Με την προτεινόμενη διάταξη γίνεται η αναγκαία προσαρμογή στο ποσοστό του άρθρου 65 παρ. 5 του ΚΦΕ, το οποίο εφαρμόζεται επί του συντελεστή φορολογίας νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, προκειμένου να κριθεί εάν ένα πρόσωπο μπορεί να χαρακτηριστεί ότι βρίσκεται σε προνομιακό φορολογικό καθεστώς μετά και την μείωση του συντελεστή φορολογίας εισοδήματος των ως

άνω προσώπων με την τροποποίηση του άρθρου 58 του ν. 4172/2013, ήτοι από 28% σε 24% από 1.1.2020.

Επί του άρθρου 26

Με την προτεινόμενη διάταξη επιδιώκεται να μειωθεί το βάρος των φορολογουμένων από την ιδιαίτερα μεγάλη προκαταβολή φόρου, η οποία ισχύει. Με τον τρόπο αυτό, εξορθολογίζεται και καθίσταται δικαιότερο το πλαίσιο φορολόγησης των επιχειρήσεων. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις που έχουν ήδη προκαταβάλει το 100 % του φόρου, για το πλεονάζον ποσό, θα λάβουν επιστροφή φόρου. Με βάση τη δήλωση που υποβάλλει το νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα και τους λοιπούς τίτλους βεβαίωσης που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας αποκλειστικά και μόνο για το φορολογικό έτος 2018, βεβαιώνεται ποσό ίσο με το ενενήντα πέντε τοις εκατό (95%) του φόρου που προκύπτει από επιχειρηματική δραστηριότητα για το φόρο που αναλογεί στο εισόδημα του έτους αυτού. Εφόσον για το φορολογικό έτος 2018, έχει καταβληθεί προκαταβολή φόρου ίση με 100%, το πλεονάζον ποσό φόρου, επιστρέφεται.

Επί του άρθρου 27

Με τις διατάξεις του άρθρου 25 προτείνεται η ισχύς των διατάξεων των άρθρων 71B και 71Γ ΚΦΕ να είναι διαρκής, χωρίς να υφίσταται περιορισμός στο χρόνο κεφαλαιοποίησης των αποθεματικών που αφορούν. Ταυτόχρονα ο φορολογικός συντελεστής που ισχύει για την κεφαλαιοποίηση των εν λόγω αποθεματικών καθορίζεται στο 5%, γεγονός που θα ενισχύσει τα ίδια κεφάλαια των επιχειρήσεων με σκοπό να δημιουργηθούν ευνοϊκές προϋποθέσεις για την ανάπτυξή τους.

Επί του άρθρου 28

Με την προτεινόμενη διάταξη αναστέλλεται μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου του 2022 η φορολόγηση της υπεραξίας που προκύπτει από τη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 41 του ΚΦΕ.

Επί του άρθρου 29

Με τις προτεινόμενες διατάξεις της **παρ. 1** ορίζεται η δυνατότητα της Φορολογικής Διοίκησης να ζητά εντός προθεσμίας, με έγγραφο ή ηλεκτρονικό αίτημα, από κάθε διαχειριστή ψηφιακής πλατφόρμας, η οποία δραστηριοποιείται στην οικονομία του διαμοιρασμού, ανεξάρτητα από το εάν αυτή έχει μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα ή όχι οποιαδήποτε πληροφορία ή στοιχείο σχετικά με πρόσωπα που χρησιμοποιούν την πλατφόρμα ως πωλητές, για τα οποία προκύπτουν ή μπορεί να προκύψουν φορολογικές υποχρεώσεις στην ημεδαπή.

Κατ' αυτόν τον τρόπο οι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου (ISPs) και κάθε διαχειριστής ψηφιακής πλατφόρμας πρέπει να διαβιβάζουν στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, με τον τρόπο και στον χρόνο που αυτή ορίζει, κάθε στοιχείο που έχουν στην κατοχή τους και που ιδίως αφορά στα πρόσωπα, τα οποία έχουν την ιδιοκτησία, τη χρήση ή/και την ευθύνη λειτουργίας ή/και διαχείρισης των

ιστοτόπων/ονομάτων χώρου των ανωτέρω ψηφιακών πλατφορμών. Προκειμένου να είναι σαφείς οι υποχρεώσεις και τα όρια της ευθύνης ενός εκάστου ορίζονται και οι βασικές έννοιες αυτών για φορολογικούς σκοπούς, όπως η «ψηφιακή πλατφόρμα», ο «διαχειριστής ψηφιακής πλατφόρμας», ο «πωλητής», οι «σχετικές υπηρεσίες», ο «πάροχος υπηρεσιών διαδικτύου» (Internet Service Provider, ISP). Για την εφαρμογή των ρυθμίσεων αυτών δίδεται εξουσιοδότηση στους Υπουργούς Οικονομικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης προκειμένου μετά από εισήγηση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων να καθορίζεται κάθε αναγκαίο θέμα και διαδικασία καθώς και λεπτομέρειες διαδικαστικού ή τεχνικού περιεχομένου.

Με τις προτεινόμενες διατάξεις της **παρ. 2** ρυθμίζεται το πλαίσιο των κυρώσεων με την εισαγωγή νέου άρθρου 54 Δ στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας για τη μη παροχή πληροφοριών ή στοιχείων από τις ψηφιακές πλατφόρμες της οικονομίας διαμοιρασμού. Τα πρόστιμα αυτά μπορούν να ανέλθουν από 30.000 μέχρι και 100.000 ευρώ για τον πάροχο υπηρεσιών Διαδικτύου. Στα άλλα πρόσωπα μπορεί να επιβληθεί πρόστιμο από 5.000 μέχρι και 30.000 ευρώ για παράβαση της υποχρέωσής τους που συνίσταται στην παροχή πληροφοριών προς την ΑΑΔΕ.

Επί του άρθρου 30

Η ηλεκτρονική διαβίβαση δεδομένων στην ΑΑΔΕ αποτελεί προϋπόθεση για τη λειτουργία της πλατφόρμας των Ηλεκτρονικών Βιβλίων (My Data), έργο που είναι στη διαδικασία υλοποίησης, με σκοπό τη συγκέντρωση και αξιοποίηση πληροφοριών προς εξυπηρέτηση των Υπηρεσιών της ΑΑΔΕ, σε επιμέρους φορολογικά αντικείμενα (π.χ. παρακολούθηση εσόδων ανά ΑΦΜ, ποσού ΦΠΑ προς απόδοση, στόχευση ελέγχων κ.ο.κ.). Σκοπός είναι όλες οι οντότητες του άρθρου 1 του ν.4308/2014, που δεν αντιστοιχίζονται απόλυτα με τα φυσικά και νομικά πρόσωπα των άρθρων 3 και 45 αντίστοιχα του ΚΦΕ, να υποχρεούνται να διαβιβάζουν ηλεκτρονικά στην πλατφόρμα των Ηλεκτρονικών Βιβλίων (My Data) της ΑΑΔΕ τη μεγαλύτερη δυνατή πληροφόρηση με τα δεδομένα των λογιστικών βιβλίων, των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών, των φορολογικών μνημών και αρχείων που δημιουργούν οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί, αναφορικά με το λογιστικό σύστημα της εκάστοτε οντότητας.

Περαιτέρω, προβλέπεται η έκδοση κοινής κανονιστικής απόφασης του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της ΑΑΔΕ, προκειμένου να καθοριστούν ειδικότερα θέματα, όπως ο χρόνος διαβίβασης, η έκταση εφαρμογής, οι εξαιρέσεις, οι ειδικότερες υποχρεώσεις των οντοτήτων και κάθε σχετικό θέμα με την ηλεκτρονική διαβίβαση δεδομένων στην ΑΑΔΕ.

Επί του άρθρου 31

Η Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού (ΔΑΔ) θέτει υπό αμφισβήτηση εν όλω ή εν μέρει το έρεισμα της πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα στη Διοίκηση τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά το πέρας της ΔΑΔ να εκδίδει πράξη προσδιορισμού φόρου, προκειμένου

να συμμορφώνεται με το αποτέλεσμα της ΔΑΔ, ακόμα και αν έχει παρέλθει η αρχική προθεσμία παραγραφής. Η παράταση της περίπτωσης αυτής δεν έχει ως σκοπό να παρατείνει έμμεσα τη δυνατότητα του Δημοσίου να προβεί σε έκδοση πράξης σε οποιαδήποτε περίπτωση, αλλά μόνο να επιτρέψει στη Διοίκηση να εκκινή Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας χωρίς να περιορίζεται από την εσωτερική νομοθεσία περί παραγραφής, όπως και να προβαίνει σε έκδοση των σχετικών πράξεων προς εφαρμογή του αποτελέσματος της ΔΑΔ, ανεξαρτήτως των προθεσμιών παραγραφής του εσωτερικού δικαίου.

Με τον τρόπο αυτό, παρέχεται ο αναγκαίος χρόνος στη Διοίκηση για την ορθή ερμηνεία κάποιας ΣΑΔΦ χωρίς να διατρέχει τον κίνδυνο απώλειας εσόδων για το μέρος εκείνο του φόρου που δεν θίγεται από την τυχόν απόφαση της ΔΑΔ. Περαιτέρω, εάν η ΔΑΔ καταλήξει σε απόφαση Αμοιβαίου Διακανονισμού που ανατρέπει εν όλω ή εν μέρει τη δικαιολογητική βάση της πράξης της Φορολογικής Διοίκησης, πρόσθετος χρόνος στην τελευταία, ώστε να εκδίδει νέα πράξη βασιζόμενη στο περιεχόμενο της απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού. Εν προκειμένω, δεν έχουμε υπέρβαση κατά κυριολεξία της αρχικής περιόδου παραγραφής, διότι η Διοίκηση επιβάλλει κατ'αρχήν εμπρόθεσμα φόρους, κυρώσεις κλπ, η δικαιολογητική βάση των οποίων μπορεί να ανατραπεί ή τροποποιηθεί από την απόφαση της ΔΑΔ. Στην περίπτωση αυτή, παρέχεται επιπλέον περίοδος ενός έτους, έτσι ώστε να εκδοθεί νέα πράξη επί τη βάση της απόφασης της ΔΑΔ. Διευκρινίζεται ότι οι τυχόν αποφάσεις της ΔΑΔ είναι ποιοτικά διαφορετικές από εκείνες των περιπτώσεων της παρ. 36.2γ. Οι τελευταίες (δικαστικές αποφάσεις, αποφάσεις ΔΕΔ) στρέφονται ευθέως κατά της προσβαλλόμενης πράξης της Διοίκησης και επιτάσσουν την τροποποίηση του περιεχομένου της, ενώ η απόφαση της ΔΑΔ είναι δυνατόν να ανατρέπει ή τροποποιεί ένα ή περισσότερα ερείσματα επί των οποίων εκδόθηκε η αρχική πράξη. Συνεπώς, μετά την έκδοση της απόφασης επί της ΔΑΔ, η Φορολογική Διοίκηση θα έχει επαρκή χρόνο για να εκδώσει νέα πράξη υπό τα νέα δεδομένα, χωρίς κίνδυνο παραγραφής.

Τέλος, για σκοπούς ισότητας μεταχείρισης προβλέπεται με τη μεταβατική διάταξη ότι η νέα περίπτωση δ' εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις για τις οποίες κατά το χρόνο έναρξη ισχύος της νέας αυτής διάταξης δεν έχει συμπληρωθεί ακόμα η κατά περίπτωση προθεσμία που προβλέπεται για την υποβολή αιτήματος ΔΑΔ, σύμφωνα με την τυχόν εφαρμοζόμενη ΣΑΔΦ ή με βάση τις διατάξεις του ν. 2216/1994 (Σύμβαση Διαιτησίας), είτε εκκρεμεί τέτοιο αίτημα ενώπιον της αρμόδιας αρχής ή έχει ολοκληρωθεί μεν η διαδικασία αλλά δεν έχει εκδοθεί ακόμα η προβλεπόμενη από το άρθρο 63 Α απόφαση ΔΑΔ.

Επί του άρθρου 32

Με τη ρύθμιση αυτή της παρ. 1 καλύπτεται η περίπτωση περιέλευσης νέων στοιχείων σε γνώση της φορολογικής διοίκησης κατά το 5^ο έτος, δηλαδή κατά το τελευταίο έτος της βασικής πενταετούς περιόδου παραγραφής. Όταν συμβαίνει αυτό θα πρέπει να δίδεται επαρκής χρόνος στην Φορολογική Διοίκηση για την επαλήθευση των νέων στοιχείων ή των πληροφοριών και την αναζήτηση των

διαφυγόντων φόρων, την επιβολή των προσαυξήσεων και των κυρώσεων. Με την παράταση της βασικής πενταετούς περιόδου παραγραφής κατά ένα έτος παρέχεται η ανωτέρω ευχέρεια στη φορολογική διοίκηση.

Η ρύθμιση της **παρ. 2** κρίνεται επιβεβλημένη, προκειμένου να συνάδει με θεμελιώδεις συνταγματικές αρχές η παράταση της βασικής πενταετούς περιόδου παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου να εκδίδει πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου.

Με σειρά αποφάσεων του ΣτΕ κρίθηκε πως η προθεσμία παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου να διενεργεί φορολογικούς ελέγχους και να εκδίδει σχετικές πράξεις πρέπει να είναι εύλογη και να ανταποκρίνεται στην αρχή της ασφάλειας δικαίου που αποτελεί έκφανση της Συνταγματικής Αρχής του Κράτους Δικαίου (ΣτΕ Ολομ 1738/2017).

Η υφιστάμενη διάταξη που προβλέπει υπό προϋποθέσεις την παράταση της προθεσμίας παραγραφής σε 20ετή υπό τον όρο διαπιστώσεως φοροδιαφυγής, έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τη μείζονα σκέψη της ΣτΕ Ολομ. 1738/2017. Η προτεινόμενη διάταξη εισάγει την κατ' εξαίρεση παράταση της βασικής πενταετούς προθεσμίας παραγραφής κατά πέντε (5) έτη. Η παράταση αυτή δίδεται όταν περιέλθουν σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης νέα στοιχεία, δηλαδή πληροφορίες που δεν ήταν γνωστές κατά την αρχική πενταετία, ούτε θα μπορούσε ακόμα και αν ήθελε να έχει υπόψη της (ΣτΕ 2934/2017). Δεδομένου ότι η πενταετής παράταση της προθεσμίας παραγραφής στις περιπτώσεις που το ύψος των φόρων που δεν καταβλήθηκαν είναι μικρότερο των ορίων της αξιόποινης φοροδιαφυγής, μεταβάλλει επί τα χείρω την θέση του φορολογουμένου, η αναδρομική ισχύς της διάταξης δεν μπορεί να καταλάβει χρονικές περιόδους προγενέστερες της 1.1.2018.

Ο περιορισμός της προθεσμίας παραγραφής από είκοσι σε δέκα έτη για την περίπτωση που διαπιστώνεται φοροδιαφυγή συνιστά βελτίωση της θέσης των φορολογουμένων σε σύγκριση με τη σήμερα ισχύουσα και ως εκ τούτου νομίμως τίθεται αναδρομικά σε περιόδους προγενέστερες της 1.1.2018.

Επί του άρθρου 33

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις απορρέουν από την τροποποίηση του άρθρου 50 ΚΦΔ με το άρθρο που ακολουθεί. Περαιτέρω τροποποιείται η διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 46 ΚΦΔ, με την προσθήκη ότι το μέγιστο ποσό δέσμευσης δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο της οφειλής.

Επί του άρθρου 34

Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις αποκαθίσταται μια εύλογη ισορροπία ανάμεσα στην ευθύνη του πρωτοφειλέτη νομικού προσώπου/νομικής οντότητας και στην αλληλέγγυα ευθύνη των ασκούντων πραγματική διοίκηση για την εξόφληση των υποχρεώσεων του πρώτου προς το Δημόσιο (ειδικότερα του φόρου εισοδήματος του παρακρατούμενου φόρου, κάθε επιρριπτόμενου φόρου, του ΦΠΑ και του

ΕΝΦΙΑ). Η μέχρι σήμερα ισχύουσα ρύθμιση επιβάλλει ένα είδος αντικειμενικής ευθύνης που δεν αφορά μόνο τα πρόσωπα που άσκησαν πραγματική διοίκηση κατά τη διάρκεια της οποίας δημιουργήθηκαν και έμειναν ανεξόφλητες οι παραπάνω υποχρεώσεις αλλά επεκτείνεται στα πρόσωπα που διαδέχθηκαν τους ανωτέρω στη διοίκηση του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας. Τα τελευταία, ενώ δεν έχουν οποιαδήποτε συμμετοχή στην δημιουργία της φορολογικής υποχρέωσης και στην μη εκπλήρωσή της, υπό το ισχύον σήμερα νομικό πλαίσιο, ευθύνονται αλληλεγγύως με τα πρόσωπα που προκάλεσαν την οφειλή.

Συνεπώς, η αλληλέγγυα ευθύνη περιορίζεται στα πρόσωπα που πράγματι άσκησαν διοίκηση και ως εκ τούτου είχαν την δυνατότητα να ενεργούν στο όνομα και για λογαριασμό του νομικού προσώπου/οντότητας, δηλαδή ήταν εξουσιοδοτημένα να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που βάραιναν το τελευταίο, συμπεριλαμβανομένης και της εξόφλησης του φόρου εισοδήματος του παρακρατούμενου φόρου, κάθε επιρριπτόμενου φόρου, του ΦΠΑ και του ΕΝΦΙΑ.

Για το λόγο αυτό η αλληλέγγυα ευθύνη περιορίζεται στους Εκτελεστικούς Προέδρους, Διευθυντές, Γενικούς Διευθυντές, Διαχειριστές, Διευθύνοντες Συμβούλους, Εντεταλμένους στη Διοίκηση και Εκκαθαριστές που εκτός της τυπικής ιδιότητάς τους συνέτρεχαν σωρευτικά οι ακόλουθες τρεις προϋποθέσεις:

- α. τα ανωτέρω πρόσωπα είχαν μια από τις ανωτέρω ιδιότητες είτε κατά τη διάρκεια λειτουργίας του νομικού προσώπου είτε κατά τον χρόνο λύσης, διάλυσης ή συγχώνευσής του είτε κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης του νομικού προσώπου,
- β. οι οφειλές κατέστησαν ληξιπρόθεσμες κατά τη διάρκεια της θητείας τους υπό κάποια εκ των ανωτέρω ιδιοτήτων με την επιφύλαξη ορισμένων ειδικότερων περιπτώσεων, που ορίζονται επίσης κατωτέρω.
- γ. οι εν λόγω οφειλές δεν καταβλήθηκαν ή δεν αποδόθηκαν στο Δημόσιο από υπαιτιότητα των ανωτέρω προσώπων. Το βάρος απόδειξης για την μη ύπαρξη υπαιτιότητας, φέρουν τα παραπάνω πρόσωπα. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων δύναται να ορίζονται ενδεικτικά περιπτώσεις έλλειψης υπαιτιότητας.

Αν οι οφειλές της περ. β' διαπιστώνονται μετά από έλεγχο, ως αλληλεγγύως υπεύθυνα πρόσωπα, νοούνται μόνο τα πρόσωπα στα οποία συντρέχουν οι προϋποθέσεις των στοιχείων α' και γ' κατά το φορολογικό έτος ή την περίοδο στην οποία ανάγονται οι οφειλές αυτές. Σε περίπτωση που οι φορολογικές οφειλές έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση, η αλληλέγγυα ευθύνη βαραίνει και τα πρόσωπα στα οποία συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις των στοιχείων α' και γ' κατά τον χρόνο που κάθε δόση της ρύθμισης κατέστη ληξιπρόθεσμη ή η ρύθμιση απωλέσθηκε. Επίσης, ρητά προβλέπεται ότι για τα ποσά των τόκων, των προσαυξήσεων, των προστίμων και των λοιπών χρηματικών κυρώσεων, η αλληλέγγυα ευθύνη βαραίνει τα πρόσωπα που είναι αλληλεγγύως υπεύθυνα για την κύρια οφειλή επί της οποίας υπολογίζονται και επιβάλλονται τα ποσά αυτά.

Ο ανωτέρω περιορισμός της αλληλέγγυας ευθύνης των διοικούντων νομικά πρόσωπα και οντότητες αποτελεί κανόνα στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υπό μάλλον επιεικέστερη εκδοχή.

Περαιτέρω, αποφεύγονται ακραίες περιπτώσεις αλληλέγγυας ευθύνης προσώπων που είναι προδήλως αμέτοχα στην δημιουργία των φορολογικών υποχρεώσεων και στην μη εξόφλησή τους όπως οι Εκκαθαριστές και οι δικαστικά διοριζόμενες διοικήσεις νομικών προσώπων. Αυτό άλλωστε έχει κρίνει και το ΝΣΚ στην γνωμοδότηση 165/2007 της 24.4.2007 η οποία έγινε δεκτή από την Αρ. Πρωτ. 2/33094/0025 της 14.6.2007. Για την ταυτότητα του λόγου, η αλληλέγγυα ευθύνη δεν πρέπει να καταλαμβάνει τους διοικούντες που διαδέχθηκαν εκείνους οι οποίοι άφησαν ανεξόφλητες τις φορολογικές υποχρεώσεις του νομικού προσώπου.

Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι η μέχρι σήμερα ισχύουσα δρακόντεια νομοθεσία, έχει ως συνέπεια την άρνηση ανάληψης καθηκόντων εκκαθαριστή, με αποτέλεσμα να βρίσκονται επί σειρά ετών σε κατάσταση τέλματος, νομικά πρόσωπα που τελούν υπό εκκαθάριση. Συναφώς επισημαίνεται, ότι εταιρείες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα με ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το Δημόσιο πολύ συχνά δεν μπορούν να απευθυνθούν σε έμπειρα στελέχη για την ανάληψη διαχειριστικών καθηκόντων διότι η αλληλέγγυα ευθύνη είναι απολύτως αποτρεπτική προς τούτο.

Επομένως, η προτεινόμενη ρύθμιση συμβάλλει στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και στην αποκατάσταση κλίματος ασφάλειας των συναλλαγών.

Επί του άρθρου 35

Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις της **παρ. 1** του άρθρου 34 επιχειρείται να αντιμετωπιστούν σοβαρές δυσλειτουργίες στις περιπτώσεις όπου ο αρχικός καταλογισμός εξαφανίζεται ή διορθώνεται με την απόφαση επί της ενδικοφανούς προσφυγής που εκδίδει η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών (ΔΕΔ) της ΑΑΔΕ.

Με την προτεινόμενη διάταξη της **παρ. 2** του άρθρου τροποποιείται η παράγραφος 1 του άρθρου 58 του ΚΦΔ και ορίζεται ότι τα πρόστιμα του άρθρου αυτού επιβάλλονται όταν με την πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου που εκδίδεται κατόπιν ελέγχου, προκύπτει ποσό φόρου προς καταβολή. Τα εν λόγω πρόστιμα επιβάλλονται και στις περιπτώσεις που με την πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου καταλογίζεται ποσό προερχόμενο από πιστωτικό υπόλοιπο δήλωσης που έχει εισπραχθεί από τον φορολογούμενο, χωρίς να το δικαιούται.

Επί του άρθρου 36

Με την προτεινόμενη ρύθμιση της **παρ. 1** του προτεινόμενου άρθρου παρέχεται η δυνατότητα χορήγησης πιστοποιητικού για μεταβίβαση συγκεκριμένου ακινήτου με παρακράτηση και απόδοση του συνολικά οφειλόμενου ποσού κύριων και

πρόσθετων φόρων και προσαυξήσεων για όλα τα ακίνητα για τα οποία είναι υπόχρεος, χωρίς να προαπαιτείται η ρύθμιση των ληξιπρόθεσμων χρεών από ΕΝ.Φ.Ι.Α.. Η διάταξη αυτή κρίνεται απαραίτητη δεδομένου ότι είναι επωφελής τόσο για το Ελληνικό Δημόσιο όσο και για τους φορολογουμένους αφού θα μειωθούν οι ληξιπρόθεσμες οφειλές και παράλληλα θα διευκολυνθούν οι αγοραπωλησίες ακινήτων.

Με την προτεινόμενη ρύθμιση της **παρ. 2** εξορθολογίζονται τα επιβαλλόμενα πρόστιμα σε βάρος των συμβολαιογράφων, φυλάκων μεταγραφών και προϊσταμένων κτηματολογικών γραφείων. Συγκεκριμένα, προβλέπεται η επιβολή προστίμου ανά συμβολαιογραφική πράξη, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό του προστίμου ο αριθμός των συμβαλλομένων, των ακινήτων ή των δικαιωμάτων επί αυτών. Στην περίπτωση υποτροπής συμβολαιογράφου, φύλακα μεταγραφών ή προϊσταμένου κτηματολογικού γραφείου για το αυτό ακίνητο και για την ίδια αιτία, για την οποία έχει ήδη διαπιστωθεί παράβαση εντός δεκαετίας από τον διενεργούμενο έλεγχο, το πρόστιμο που αναλογεί διπλασιάζεται.

Επί του άρθρου 37

Με την προτεινόμενη διάταξη εισάγεται νέο, ουσιαδώς διαφορετικό νομικό πλαίσιο ελέγχου και επιβολής κυρώσεων των ορκωτών ελεγκτών και των ελεγκτικών γραφείων για τις παραβάσεις της νομοθεσίας σχετικά με την έκδοση ετησίου φορολογικού πιστοποιητικού. Με τις προτεινόμενες διατάξεις σκοπείται η πλήρης εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με τον Κανονισμό ΕΕ 537/2014 και την Οδηγία 2006/43/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2014/56/ΕΕ και το ν. 4449/2017, με τον οποίο η τελευταία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη. Με το ως άνω νομοθετικό πλαίσιο η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.) έχει οριστεί ως αρμόδια αρχή για τη δημόσια εποπτεία επί των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών και των ελεγκτικών εταιρειών, ενώ η έκδοση φορολογικού πιστοποιητικού από τους ορκωτούς ελεγκτές λογιστές θεωρείται υποχρεωτικός έλεγχος και ως εκ τούτου από πλευράς εποπτείας εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Ε.Λ.Τ.Ε., το δε Δ.Σ. της Ε.Λ.Τ.Ε. είναι αρμόδιο όργανο για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων για κάθε παράβαση της νομοθεσίας που διέπει τις εργασίες των ορκωτών ελεγκτών λογιστών και των ελεγκτικών εταιρειών.

Ειδικότερα, με την παράγραφο 1 της προτεινόμενης ρύθμισης ορίζεται ότι ορκωτοί ελεγκτές λογιστές και ελεγκτικές εταιρείες, που είναι εγγεγραμμένοι στο δημόσιο μητρώο του ν. 4449/2017 (Α' 7) και διενεργούν υποχρεωτικούς ελέγχους σε ανώνυμες εταιρείες, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, σε ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες καθώς και σε υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων, εκδίδουν ετήσιο φορολογικό πιστοποιητικό. Το πιστοποιητικό αυτό είναι προαιρετικό για τις ανωτέρω εταιρείες και επιχειρήσεις και εκδίδεται μετά από έλεγχο που διενεργείται, παράλληλα με τον υποχρεωτικό έλεγχο, ως προς την εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων σε φορολογικά αντικείμενα. Για τους ορκωτούς ελεγκτές

λογιστές και τις ελεγκτικές εταιρείες που εκδίδουν ετήσιο φορολογικό πιστοποιητικό εφαρμόζονται οι διατάξεις περί απαγόρευσης παροχής μη ελεγκτικών υπηρεσιών του άρθρου 5 του ΕΕ Κανονισμού 537/2014.

Με την παράγραφο 2 της προτεινόμενης ρύθμισης ορίζεται ότι φορολογικές παραβάσεις, καθώς και μη απόδοση ή ανακριβής απόδοση φόρων που διαπιστώνονται από τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία, κατά τη διενέργεια του ελέγχου, αναφέρονται αναλυτικά στο πιστοποιητικό αυτό. Αν από το πιστοποιητικό προκύπτουν συγκεκριμένα φορολογικά δεδομένα για την ελεγχθείσα εταιρεία με τα οποία συμφωνεί και η αρμόδια ελεγκτική φορολογική αρχή, το εν λόγω πιστοποιητικό αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των εκθέσεων ελέγχου της ως άνω αρχής. Η διαπίστωση ή μη στο φορολογικό πιστοποιητικό παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας μπορεί να λαμβάνεται υπόψη κατά την επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο κατά τις διατάξεις του άρθρου 26 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

Με την παράγραφο 3 της προτεινόμενης ρύθμισης ορίζεται ότι αν από μεταγενέστερο έλεγχο της φορολογικής διοίκησης προκύψουν σημαντικές πρόσθετες επιβαρύνσεις, τις οποίες όφειλε να διαπιστώσει ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, η φορολογική αρχή παραπέμπει την υπόθεση στην ΕΛΤΕ η οποία, μετά από τον προβλεπόμενο από τις διατάξεις του νόμου 4449/2017 έλεγχο, επιβάλλει τις από αυτόν προβλεπόμενες κυρώσεις στον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή ή στην ελεγκτική εταιρεία.

Τέλος, με την παράγραφο 4 της προτεινόμενης ρύθμισης ορίζεται ότι με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της ΕΛΤΕ, καθορίζονται τα συγκεκριμένα επί μέρους φορολογικά αντικείμενα του ελέγχου, ενδεχόμενες συγκεκριμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις που πρέπει να διενεργούνται, το ειδικότερο περιεχόμενο του πιστοποιητικού που εκδίδεται και οι επιφυλάξεις που τυχόν διατυπώνονται σε αυτό, ο τρόπος, ο χρόνος και η διαδικασία υποβολής του και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Η Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων ΠΟΛ.1124/18.6.2015 (Β' 1196), όπως έχει τροποποιηθεί, εξακολουθεί να ισχύει δυνάμενη να τροποποιηθεί ή να αντικατασταθεί με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της ΕΛΤΕ.

Επί του άρθρου 38

Με την προτεινόμενη τροποποίηση επέρχεται η θέσπιση ανώτατου ορίου δέσμευσης των ποσών (καταθέσεων, λογαριασμών, κοινών λογαριασμών, συμβάσεων και πράξεων επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων και περιεχομένου θυρίδων) που τηρούνται από τον υπαίτιο της λαθρεμπορίας σε τράπεζες ή άλλα πιστωτικά ιδρύματα, ως μέτρου διασφάλισης των συμφερόντων του Δημοσίου και της Ε.Ε., το οποίο ανώτατο όριο συνίσταται σε ποσοστό επί του ύψους της δασμοφοροδιαφυγής. Το ύψος του ανώτατου ορίου δικαιολογείται από το γεγονός ότι θα πρέπει να καλυφθεί το ενδεχόμενο των περιπτώσεων

λαθρεμπορίας για τις οποίες επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το εξαπλάσιο των δασμοφορολογικών επιβαρύνσεων που αναλογούν στο αντικείμενο αυτών.

Επί του άρθρου 39

Με τις προτεινόμενες διατάξεις περί αναστολής ΦΠΑ, σε συνδυασμό και με λοιπά μέτρα όπως μείωση ΕΝΦΙΑ, αναστολή φόρου υπεραξίας κ.λπ. επιχειρείται να δοθεί κίνητρο για την ανάκαμψη της αγοράς ακινήτων, λαμβάνοντας υπόψη ότι, κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, η αγορά αυτή επλήγη ουσιαστικά με αποτέλεσμα να υπάρχουν αδιάθετα διαμερίσματα προς πώληση.

Συγκεκριμένα, με τις προτεινόμενες διατάξεις προστίθεται παράγραφος 4α στο άρθρο 6 του Κώδικα ΦΠΑ και δίνεται η δυνατότητα στον υποκείμενο στο φόρο κατασκευαστή οικοδομών προς πώληση να επιλέξει να βρίσκεται σε καθεστώς αναστολής του φόρου προκειμένου η παράδοση τους να μην επιβαρύνεται με ΦΠΑ, χωρίς αντίστοιχα να υφίσταται δικαίωμα έκπτωσης του φόρου για τις πράξεις αυτές.

Παράλληλα συνυποβάλλει κατάσταση με τα αδιάθετα ακίνητα και το ποσό του φόρου που πρέπει να διακανονιστεί. Ο φόρος διακανονίζεται κατά το χρόνο της παράδοσης του εκάστοτε ακινήτου, οπότε και καταβάλλεται με έκτακτη δήλωση.

Περαιτέρω, με την τροποποίηση της περίπτωσης α της παραγράφου 4 του άρθρου 36 του Κώδικα ΦΠΑ εισάγονται νομοτεχνικές βελτιώσεις και αποσαφηνίζεται η υποχρέωση του υποκειμένου στον φόρο κατασκευαστή οικοδομών προς πώληση να τηρεί ειδικό βιβλίο κοστολογίου οικοδομών στο οποίο ή σε ιδιαίτερη μερίδα του οποίου, παρακολουθεί αναλυτικά το κόστος κάθε οικοδομής υπαγόμενης στις διατάξεις του άρθρου 6.

Επί του άρθρου 40

Με τις προτεινόμενες διατάξεις επέρχονται τροποποιήσεις στο Παράρτημα ΙΙΙ του Κώδικα ΦΠΑ, οι οποίες κρίθηκαν κοινωνικά αναγκαίες για την προστασία των πολιτών.

Ειδικότερα, επανέρχεται προϋσχύουσα διάταξη για εφαρμογή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ στα είδη βρεφικής και παιδικής διατροφής, προς άρση οποιονδήποτε αμφιβολιών ότι στα είδη διατροφής των βρεφών και των παιδιών θα πρέπει να εφαρμόζεται μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ. Αναλόγως, προβλέπεται η εφαρμογή μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ σε είδη για τη βρεφική ασφάλεια και προστασία, ενισχύοντας τις οικογένειες μέσω της εφαρμογής μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ σε είδη καθημερινής χρήσης όπως οι πάνες αλλά και τα παιδικά καθίσματα αυτοκινήτων, για τα οποία μέχρι σήμερα εφαρμοζόταν ο κανονικός συντελεστής ΦΠΑ 24%. Επιπλέον, στο πλαίσιο της προστασίας της οδικής ασφάλειας των πολιτών εντάσσεται και η προτεινόμενη μείωση του συντελεστή ΦΠΑ στα κράνη των δικυκλιστών, κάτι που αποτελούσε πάγιο αίτημα της ελληνικής αγοράς λόγω και του υψηλού κόστους των ειδών αυτών.

Επί του άρθρου 41

Οι προτεινόμενες διατάξεις του άρθρου αυτού εισάγονται κατόπιν της υπ' αρ.1734/2018 Απόφασης του Συμβουλίου της Επικράτειας και της από 1.1.2019 κατάργησης του θετικού συντελεστή ειδικού φόρου κατανάλωσης στο κρασί, για την πλήρη αποκατάσταση των στρεβλώσεων οι οποίες δημιουργήθηκαν από την επιβολή ειδικού φόρου κατανάλωσης στο κρασί κατά την τριετία 2016 – 2018 με διαδικασίες και όρους που ακυρώθηκαν από την ανωτέρω δικαστική απόφαση.

Ειδικότερα με την παράγραφο 1 της προτεινόμενης ρύθμισης παρέχεται:

α) Δυνατότητα επιστροφής του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (Ε.Φ.Κ.) που βεβαιώθηκε και εισπράχθηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 της υπ' αριθμ. ΔΕΦΚΦ Β 5026381 ΕΞ 2015/16.12.2015 Α.Υ.Ο (Β'2785) από τους μικρούς οινοπαραγωγούς του άρθρου 71 του ν.2960/2001 (Α'265) για τα παραγόμενα από αυτούς προϊόντα του άρθρου 90 του ιδίου νόμου, τα οποία μέχρι και την τελευταία ημέρα ισχύος του θετικού συντελεστή Ε.Φ.Κ. κρασιού, ήτοι 31.12.2018 δεν είχαν διατεθεί στην κατανάλωση και εφόσον εξακολουθούν να βαρύνουν τον οινοπαραγωγό, ήτοι δεν έχουν συμψηφιστεί ή επιρριφθεί στην κατανάλωση.

β) Δυνατότητα διαγραφής των βεβαιωθέντων κατ' εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων και μη εισπραχθέντων ποσών από ΕΦΚ και λοιπές συνεισπραττόμενες επιβαρύνσεις κρασιού μικρών οινοπαραγωγών, το οποίο κατά την προαναφερόμενη ημερομηνία κατάργησης του Ε.Φ.Κ. δεν είχε διατεθεί στην κατανάλωση.

Η εν λόγω ρύθμιση προτείνεται για λόγους ασφάλειας δικαίου κατόπιν και της υπ' αριθμόν 1734/2018 Απόφασης του Συμβουλίου της Επικράτειας.

Με την μεταβατική διάταξη που συνοδεύει τις ρυθμίσεις αυτές στην παρ. 34 του άρθρου 66 παρέχεται η δυνατότητα υπαγωγής στην πάγια ρύθμιση τμηματικής καταβολής του ν.4152/2013 (Α'107), ληξιπρόθεσμων οφειλών από Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης και λοιπές συνεισπραττόμενες σύμφωνα με τις διατάξεις του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα επιβαρύνσεις των προϊόντων του άρθρου 90 του ν.2960/2001 (Α'265). Επιπλέον, προβλέπεται αναστολή εφαρμογής των διατάξεων της παραγράφου 4 του άρθρου 110 του ιδίου νόμου για πρόσωπα που διαθέτουν άδεια εγκεκριμένου αποθηκευτή, εφόσον υπάγουν τις ληξιπρόθεσμες οφειλές τους από τη λειτουργία φορολογικών αποθηκών κρασιού σε ρύθμιση και υπό την προϋπόθεση τήρησης αυτής.

Η διάταξη αποβλέπει στη διευκόλυνση και ενίσχυση του ευαίσθητου κλάδου των οινοπαραγωγών για την αντιμετώπιση των οικονομικών δυσχερειών που προκλήθηκαν από τις διαδικασίες και τους όρους φορολόγησης του κρασιού κατά τα έτη 2016 έως 2018 και τη διασφάλιση της συνέχισης της λειτουργίας των επιχειρήσεων του κλάδου που έχουν υπαχθεί σε καθεστώς φορολογικής αποθήκης σύμφωνα με τις διατάξεις του Τελωνειακού Κώδικα.

Επί του άρθρου 42

Με τις προτεινόμενες διατάξεις τροποποιούνται οι διατάξεις των παρ. 2, 3 και 5 του άρθρου 62 του ν.4389/2016, προκειμένου να παραταθούν μέχρι 31.12.2020 οι αντίστοιχες διατάξεις σχετικά με τις διαγραφές χρεών.

Επί του άρθρου 43

Με τις προτεινόμενες διατάξεις ενοποιούνται τα δύο υφιστάμενα νομοθετικά πλαίσια της πάγιας ρύθμισης οφειλών, ήτοι της υποπαραγράφου Α.2. του ν. 4152/2013 (Α' 107) και του άρθρου 43 του ν.4174/2013 (Α' 170) σε ένα ενιαίο πλαίσιο.

Ειδικότερα, με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις:

α) αυξάνεται ο μέγιστος αριθμός των δόσεων, οι οποίες ανέρχονται πλέον σε έως σαράντα οκτώ, από το μέγιστο των 24 δόσεων που ισχύει σε συγκεκριμένες περιπτώσεις σήμερα, υπό προϋποθέσεις που συνδέονται με την ικανότητα αποπληρωμής, για ορισμένες κατηγορίες έκτακτων οφειλών.

β) ο τόκος της ρύθμισης θα υπολογίζεται πλέον με βάση το τελευταίο δημοσιευμένο μέσο ετήσιο επιτόκιο δανείων σε ευρώ χωρίς καθορισμένη διάρκεια αλληλόχρεων λογαριασμών που χορηγούνται από όλα τα Πιστωτικά Ιδρύματα στην Ελλάδα σε μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, όπως αυτό δημοσιεύεται από την Τράπεζα της Ελλάδος και θα προσαυξάνεται αναλόγως του αριθμού των δόσεων της ρύθμισης.

γ) δίνεται η δυνατότητα επανένταξης των ίδιων οφειλών από τον ίδιο οφειλέτη σε ρύθμιση για δεύτερη και τελευταία φορά σε περίπτωση που την απολέσουν, εφόσον προκαταβληθεί ποσό διπλάσιο της μηνιαίας δόσης, και με προσαυξημένο επιτόκιο για τον υπολειπόμενο αριθμό δόσεων.

δ) επιβραβεύονται οι συνεπείς οφειλέτες, με την απαλλαγή από την καταβολή από την τελευταία δόση, ποσού, που ισούται με το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) των τόκων που έχουν επιβαρύνει το ποσό των δόσεων της ρυθμιζόμενης οφειλής και μέχρι του ύψους της τελευταίας δόσης.

Οι ανωτέρω τροποποιήσεις κρίνονται αναγκαίες για τη θέσπιση ενός μόνιμου, οικονομικά εύλογου και δίκαιου συστήματος ρυθμίσεων που θα αποτρέψει εφεξής την ανάγκη καταφυγής σε έκτακτες ρυθμίσεις και θα βελτιώσει την ανταπόκριση των πολιτών και των επιχειρήσεων στις υποχρεώσεις τους στη Φορολογική Διοίκηση.

Οι προτεινόμενες διατάξεις εφαρμόζονται για οφειλές που βεβαιώνονται στις Δ.Ο.Υ., τα ελεγκτικά κέντρα και τα τελωνεία μετά την 1.1.2020.

Επί του άρθρου 44

Με την προτεινόμενη νομοθετική ρύθμιση σκοπείται η περιοδική διαγραφή βεβαιωμένων ανείσπρακτων οφειλών στις Υπηρεσίες της Φορολογικής Διοίκησης εφόσον το εισπρακτέο υπόλοιπο ανά βασική οφειλή δεν υπερβαίνει το ποσό του ενός ευρώ. Το κόστος της είσπραξης των εξαιρετικά χαμηλού ύψους οφειλών, υπερβαίνει στις περισσότερες περιπτώσεις το οφειλόμενο ποσό και προκαλεί δυσανάλογο διοικητικό φόρτο. Επιπλέον ορίζεται ότι διαγράφονται υπόλοιπα βεβαιωμένων βασικών οφειλών στη Φορολογική Διοίκηση μέχρι του ποσού των δέκα (10) ευρώ, συνολικά ανά οφειλέτη, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εφόσον οι οφειλές έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες και δεν υφίστανται άλλες οφειλές του ιδίου προσώπου κατά το χρόνο της διαγραφής, παρέχοντας παράλληλα εξουσιοδότηση στον Υπουργό Οικονομικών να ενεργοποιεί τις διατάξεις αυτές και να επαναπροσδιορίζει το χρονικό διάστημα της διαγραφής περιοδικά προκειμένου να εκκαθαρίζεται σε τακτά χρονικά διαστήματα το χαρτοφυλάκιο ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Επί του άρθρου 45

Λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις των άρθρων 148 έως 154 του ν.4601/2019 (Α'44), με τις οποίες ενσωματώθηκαν, στην ελληνική νομοθεσία, οι διατάξεις της Οδηγίας 2014/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την έκδοση των ηλεκτρονικών τιμολογίων στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων (B2G), υιοθετώντας το ευρωπαϊκό πρότυπο έκδοσης ηλεκτρονικών τιμολογίων, κρίνεται σκόπιμη η προσαρμογή του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (άρθρο 14, ν.4308/2014), αναφορικά με το πρότυπο έκδοσης του ηλεκτρονικού τιμολογίου που χρησιμοποιείται από όλες τις οντότητες, στο πλαίσιο των λοιπών συναλλαγών τους, ήτοι πέραν αυτών που διενεργούνται στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων, για τις οποίες ισχύουν τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 148 έως 154 του ν.4601/2019. Για το σκοπό αυτό, προστίθεται εξουσιοδοτική διάταξη για την έκδοση απόφασης από τον Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε., με την οποία ορίζεται η μορφή του προτύπου έκδοσης του ηλεκτρονικού τιμολογίου, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πρότυπο έκδοσης ηλεκτρονικών τιμολογίων, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 149 του ως άνω νόμου. Περαιτέρω, προστίθεται εξουσιοδοτική διάταξη για την έκδοση απόφασης από τον Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε., με την οποία καθορίζονται οι διαδικασίες παραλαβής και επεξεργασίας, οι απαιτήσεις διαλειτουργικότητας και διασύνδεσης με τα ολοκληρωμένα πληροφοριακά συστήματα της Α.Α.Δ.Ε, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία τεχνική ή/και ειδική λεπτομέρεια σχετικά με το πρότυπο έκδοσης του ηλεκτρονικού τιμολογίου.

Με τις προτεινόμενες διατάξεις ορίζεται η μορφή του προτύπου έκδοσης ηλεκτρονικού τιμολογίου, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πρότυπο έκδοσης αυτού, που θα χρησιμοποιείται στην περίπτωση ηλεκτρονικής τιμολόγησης από όλες τις οντότητες και για όλες τις συναλλαγές τους, με εξαίρεση αυτές που διενεργούνται στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων (B2G), για τις οποίες ισχύουν τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 148 έως 154 του ν.4601/2019, ενώ με την προσθήκη εξουσιοδοτικής διάταξης για την έκδοση κανονιστικής πράξης από τον Διοικητή της ΑΑΔΕ ρυθμίζονται επιμέρους θέματα που αφορούν το ηλεκτρονικό τιμολόγιο, καθώς και το πρότυπο έκδοσης αυτού.

Περαιτέρω, με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, δεν έχει συμπεριληφθεί στους ενδεικτικούς τρόπους διασφάλισης της αυθεντικότητας της προέλευσης και της ακεραιότητας του περιεχομένου ενός ηλεκτρονικού τιμολογίου οι «Υπηρεσίες Παρόχων για την Ηλεκτρονική Έκδοση Στοιχείων (Υ.ΠΑ.Η.Ε.Σ.)», οι οποίες ρυθμίζονται με Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 16, του άρθρου 12, του ν.4308/2014, όπως ισχύουν.

Η προσθήκη των συγκεκριμένων υπηρεσιών παρόχων (Υ.ΠΑ.Η.Ε.Σ.) κρίνεται σκόπιμο να γίνει σε αντικατάσταση των «παρόχων υπηρεσιών πληρωμών» (περ. γ', παρ.3, άρθρο 15, ν.4308/2014), με δεδομένο ότι ο «πάροχος υπηρεσιών πληρωμών» δεν εξυπηρετεί το σκοπό για τον οποίο έχει συμπεριληφθεί στη συγκεκριμένη διάταξη (διασφάλιση της αυθεντικότητας της προέλευσης και της ακεραιότητας του περιεχομένου ενός ηλεκτρονικού τιμολογίου).

Επί του άρθρου 46

Η προτεινόμενη ρύθμιση είναι αναγκαία, δεδομένου ότι το καθεστώς φορολογίας μεταβίβασης των οχημάτων δημοσίας χρήσης του άρθρου 10 του ν.2579/1998 (Α' 31) όπως ισχύει, λήγει στις 31.12.2019, σύμφωνα με το άρθρο 60 του ν.4587/2018 (Α' 218) και ως εκ τούτου πρέπει να παραταθεί εκ νέου για μία τριετία, ήτοι μέχρι τις 31.12.2022.

Επί του άρθρων 47 έως και 49

Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις των άρθρων 47, 48 και 49 του σχεδίου νόμου επιδιώκεται η εναρμόνιση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου στις φορολογίες κεφαλαίου, ενόψει της υλοποίησης ηλεκτρονικών εφαρμογών σχετικά με την υποβολή των αντίστοιχων δηλώσεων, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, τη μείωση της γραφειοκρατίας, τη διευκόλυνση των φορολογουμένων και των αρμόδιων υπηρεσιών της Φορολογικής Διοίκησης καθώς και την απλούστευση των διαδικασιών.

Ειδικότερα:

Με το **άρθρο 47** αντικαθίστανται ή καταργούνται διατάξεις των άρθρων 7, 8, 13 και 14 του α.ν. 1521/1950, ενόψει της υλοποίησης της ηλεκτρονικής υποβολής των δηλώσεων φόρου μεταβίβασης ακινήτων, στο πλαίσιο της οποίας αναδεικνύεται και τονίζεται η συμβολή των συμβολαιογράφων, ως δημοσίων λειτουργών, στη διασφάλιση της ορθότητας δηλώσεων και συμβολαίων, αλλά και η υποχρέωση των φορολογουμένων για την ορθότητα και πληρότητα των προσκομιζόμενων από αυτούς στοιχείων, τόσο στο συμβολαιογράφο όσο και στην αρμόδια υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης. Έτσι η δήλωση θα συμπληρώνεται από το συμβολαιογράφο που θα καταρτίζει τη συμβολαιογραφική πράξη, ο οποίος θα ενημερώνει για τη σύνταξη του συμβολαίου και τη Φορολογική Διοίκηση, ενώ θεσμοθετείται ευθύνη του για τη μη ορθή συμπλήρωση της δήλωσης με βάση τα στοιχεία που του προσκόμισαν οι συμβαλλόμενοι, όχι όμως και για όσα στοιχεία δεν έχουν περιέλθει σε γνώση του.

Επίσης, αναγκαίες προσαρμογές γίνονται στις διατάξεις που αφορούν την υποβολή δήλωσης για ακίνητα, τα οποία δεν εντάσσονται στο αντικειμενικό σύστημα, ενόψει της διενέργειας προσωρινού προσδιορισμού της αγοραίας αξίας τους, προκειμένου να υποστηριχθεί ηλεκτρονικά η συγκεκριμένη διαδικασία.

Περαιτέρω, για λόγους διασφάλισης των δημοσίων εσόδων, προβλέπεται υποχρέωση ελέγχου της δήλωσης από τη Φορολογική Διοίκηση στην περίπτωση υποβολής τροποποιητικής δήλωσης, από την οποία προκύπτει μείωση φόρου άνω των τριακοσίων ευρώ, ενώ έλεγχος θα πραγματοποιείται και σε κάθε μεταγενέστερη τροποποιητική δήλωση από την οποία θα προκύπτει μείωση φόρου, ανεξάρτητα από το ύψος αυτού. Τέλος, εισάγεται εξουσιοδοτική διάταξη προκειμένου να ρυθμιστεί η εν γένει διαδικασία υποβολής της δήλωσης, ο ρόλος του συμβολαιογράφου στη συμπλήρωση αυτής (στις περιπτώσεις που συντάσσεται συμβολαιογραφικό έγγραφο), ο προσδιορισμός των υποχρεώσεων του και της εν γένει ευθύνης του, η επιβολή του προβλεπόμενου προστίμου, η διαδικασία προσωρινού προσδιορισμού αξίας και υποβολής τροποποιητικής δήλωσης για την αποδοχή της, η διαδικασία ελέγχου τροποποιητικών δηλώσεων από τις οποίες προκύπτει μείωση φόρου άνω των 500 ευρώ και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου.

Με το **άρθρο 48** τροποποιείται ο Κώδικας Διατάξεων Φορολογίας Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών Προϊκών και Κερδών από Τυχρά Παιγνια, ενόψει της υλοποίησης της ηλεκτρονικής υποβολής των αντίστοιχων δηλώσεων, και καταργούνται διατάξεις αυτού που δεν έχουν πλέον πεδίο εφαρμογής. Ειδικότερα:

α) καταργούνται στο σύνολό τους οι φορολογικές διατάξεις που αφορούν την προίκα και όλοι οι σχετικοί με το θεσμό αυτό όροι (όπως προικοδότης, προικολήπτης, προικιζόμενη, προικοσύμφωνο, προικώ κ.ο.κ., οι οποίοι διαγράφονται αυτομάτως και από οποιαδήποτε άλλη διάταξη του Κώδικα, χωρίς άλλη επιμέρους τροποποίηση αυτού), δεδομένου ότι οι διατάξεις αυτές, μετά την παρέλευση 35 και πλέον ετών από την κατάργηση του θεσμού (το έτος 1983), δεν εμφανίζουν στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα οποιοδήποτε φορολογικό ενδιαφέρον.

β) καταργούνται διατάξεις (όπως των άρθρων 8, 40, 64, 86, 61, 65, 85, περί εκπροθέσμων δηλώσεων, δηλώσεων με επιφύλαξη κ.λπ.), που είτε δεν εξυπηρετούν τους σκοπούς της μηχανογραφικής λειτουργίας των εφαρμογών είτε έχουν περιπέσει πλέον σε αχρησία, ιδίως μετά την εφαρμογή του ΚΦΔ (ν. 4174/2013) στις φορολογίες κεφαλαίου.

γ) τροποποιούνται οι διατάξεις των παραγράφων 3 των άρθρων 41 και 73 (διαδικασία προεκτίμησης στις κληρονομίες, στις δωρεές και γονικές παροχές), για λόγους εναρμόνισης του νομοθετικού πλαισίου με το αντίστοιχο πλαίσιο, όπως αυτό εισάγεται στο άρθρο 1 για τη φορολογία μεταβίβασης ακινήτων.

δ) τροποποιούνται τα άρθρα 61, 62, 63, 67, 84, 85, 88, 112 και 119 του Κώδικα και θεσμοθετείται αντίστοιχα (κατ' αναλογία όσων εκτέθηκαν ανωτέρω στο άρθρο 47 του παρόντος) και για τις φορολογίες κληρονομιών και δωρεών η υποχρέωση συμπλήρωσης των οικείων φορολογικών δηλώσεων από το συμβολαιογράφο που πρόκειται να συντάξει τη συμβολαιογραφική πράξη, η αυξημένη ευθύνη αυτού καθώς και η υποχρέωση των φορολογουμένων για προσκόμιση των αναγκαίων εγγράφων και δικαιολογητικών τόσο στην αρμόδια υπηρεσία της Φορολογικής

Διοίκησης όσο και στο συμβολαιογράφο, ενόψει της ορθής συμπλήρωσης των οικείων δηλώσεων. Επίσης, ορίζεται εννεάμηνη η προθεσμία υποβολής των δηλώσεων φόρου κληρονομιάς, αντί της μέχρι σήμερα ισχύουσας εξαμήνης προθεσμίας και συνεπώς καθίσταται πλέον μη αναγκαία η δυνατότητα παράτασης της ως άνω προθεσμίας με απόφαση Προϊσταμένου Δ.Ο.Υ. (της παραγράφου 1 του άρθρου 64 του Κώδικα). Για τον λόγο αυτό προβλέπεται η κατάργηση της δυνατότητας παράτασης της προθεσμίας αυτής και καθορίζεται αντίστοιχα, και για τις φορολογίες κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών και κερδών από τυχερά παίγνια (κατ' αναλογία όσων εκτέθηκαν ανωτέρω στο άρθρο 47 του παρόντος), για λόγους διασφάλισης των δημοσίων εσόδων, υποχρέωση ελέγχου των οικείων δηλώσεων από τη Φορολογική Διοίκηση στην περίπτωση υποβολής τροποποιητικής δήλωσης από την οποία προκύπτει μείωση φόρου άνω των πεντακοσίων ευρώ, καθώς και ελέγχου κάθε μεταγενέστερης τροποποιητικής δήλωσης.

στ) Τέλος, εισάγεται εξουσιοδοτική διάταξη προκειμένου να ρυθμιστεί, μεταξύ άλλων, η εν γένει διαδικασία υποβολής των δηλώσεων κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών και κερδών από τυχερά παίγνια, ο ρόλος του συμβολαιογράφου στη συμπλήρωση αυτών (στις περιπτώσεις που συντάσσεται συμβολαιογραφικό έγγραφο), ο προσδιορισμός των υποχρεώσεων του και της εν γένει ευθύνης του, η επιβολή του προβλεπόμενου προστίμου, η διαδικασία προσωρινού προσδιορισμού αξίας και υποβολής τροποποιητικής δήλωσης για την αποδοχή της, η διαδικασία ελέγχου τροποποιητικών δηλώσεων από τις οποίες προκύπτει μείωση φόρου άνω των 500 ευρώ και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

Τέλος, τροποποιείται το τρίτο εδάφιο της παρ.5 του άρθρου 58 του Κώδικα Διατάξεων Φορολογίας Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών Προϊκών και Κερδών από Τυχερά Παίγνια, προκειμένου η απόδοση του φόρου επί των εσόδων από έπαθλα των ιδιοκτητών δρομώνων ίππων να πραγματοποιείται μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του δεύτερου από την καταβολή αυτών, για λόγους διευκόλυνσης της ηλεκτρονικών δηλώσεων και ελέγχου αυτών. Επιπλέον, αντικαθίσταται το άρθρο 92 του ίδιου Κώδικα ώστε να διευκολυνθεί η υλοποίηση της ηλεκτρονικής εφαρμογής. Τέλος, διαγράφεται από το άρθρο 95 η παραπομπή στο άρθρο 84 του Κώδικα, δεδομένου ότι το εν λόγω άρθρο, έτσι όπως τροποποιείται με το παρόν, δεν βρίσκει εφαρμογή στην φορολογία των κερδών από τυχερά παίγνια, διότι στη συγκεκριμένη φορολογία ο προσδιορισμός φόρου είναι άμεσος και δεν εκδίδεται πράξη διορθωτικού προσδιορισμού μετά την υποβολή τροποποιητικής δήλωσης. Επομένως, εφόσον προκύπτει επιστροφή φόρου με βάση τροποποιητική δήλωση, αυτός επιστρέφεται και εάν ακόμη υπερβαίνει το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ.

Τέλος, με το **άρθρο 49** προβλέπεται η δυνατότητα υποβολής δήλωσης στοιχείων ακινήτων (έντυπο Ε9) μετά τη σύνταξη υποσχετικής ή εκποιητικής δικαιοπραξίας, με την οποία συστήνονται, μεταβάλλονται, αλλοιώνονται ή μεταβιβάζονται από οποιαδήποτε αιτία δικαιώματα επί ακινήτου, εκτός από τους ίδιους τους φορολογουμένους και από τους συμβολαιογράφους αντί του φορολογουμένου σε συγκεκριμένη προθεσμία. Με αυτό τον τρόπο διευκολύνονται οι φορολογούμενοι

και διασφαλίζεται η ορθότητα της απεικόνισης των ακινήτων στο Ο.Π.Σ. Περιουσιολόγιο.

Τέλος, καταργείται η υποχρέωση υποβολής δήλωσης στοιχείων ακινήτων εντός 30 ημερών από τη μεταβολή της περιουσιακής κατάστασης των φορολογουμένων, για λόγους εναρμόνισης της νομοθεσίας περί ΕΝ.Φ.Ι.Α. με τη νομοθεσία για την υποβολή δηλώσεων Ε9, η οποία τροποποιήθηκε πρόσφατα με το άρθρο 73 του ν. 4607/2019.

Επί του άρθρου 50

Με την παράγραφο 1 της προτεινόμενης διάταξης αντικαθίσταται η φράση «οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά» από τη φράση «ρυθμιζόμενη αγορά σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4514/2018 (Α' 14)». Η διάταξη κρίθηκε αναγκαία μετά την επικαιροποίηση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων με το ν. 4514/2018 (ο προηγούμενος νόμος από τον οποίο διέπονταν οι εν λόγω αγορές ήταν ο ν.3606/2007, Α' 195), με τον οποίο πραγματοποιήθηκε ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014 για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων (ΕΕ L 173/12.6.2014), όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2016/1034/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Ιουνίου 2016 (ΕΕ L175/30.6.2016), λαμβάνοντας υπόψη την κατ' εξουσιοδότηση Οδηγία (ΕΕ) 2017/593 της Επιτροπής της 7ης Απριλίου 2016 (ΕΕ L 87/500, 31.3.2017).

Σύμφωνα με τις αιτιολογικές εκθέσεις των διαδοχικών τροποποιήσεων των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 15 του ν. 3091/2002 (βλ. αιτιολογική έκθεση του άρθρου 24 παρ. 8 του ν. 3943/2011), ο σκοπός του νόμου αυτού δεν ήταν να δημιουργήσει εμπόδια σε θεσμικούς και άλλους διεθνείς επενδυτές, οι οποίοι με υγιείς δραστηριότητες συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας (βλ. αιτιολογική έκθεση του άρθρου 15 παράγραφος 4 του ν. 3193/2003) και για το λόγο αυτό εισήχθησαν νέες κατηγορίες προσώπων που απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής Ε.Φ.Α.

Συνακόλουθα, η διεύρυνση της απαλλαγής θεωρήθηκε επιβεβλημένη για την άρση ενδεχόμενων εμποδίων ως προς την ανάληψη επενδυτικής πρωτοβουλίας από τα παραπάνω πρόσωπα για λόγους φορολογικής ισότητας και δικαιοσύνης, καθώς οι εταιρείες, τις οποίες αφορά η εξαίρεση από τον ειδικό φόρο ακινήτων, δεν αντιστρατεύονται τις διατάξεις του ν.3091/2002, το πνεύμα του οποίου είναι να φορολογηθούν νομικά πρόσωπα τα οποία δεν δραστηριοποιούνται «υγιώς» στην οικονομία ή δεν εμφανίζουν με τους κανόνες της δημοσιότητας τα φυσικά πρόσωπα που κατέχουν τις μετοχές τους (βλ. αιτιολογική έκθεση του άρθρου τρίτου παρ. Γ7 του ν. 4254/2014). Με δεδομένο ότι ολοένα και περισσότεροι επενδυτές δραστηριοποιούνται στο χώρο των ακινήτων, με την προτεινόμενη διάταξη επιχειρείται η ενίσχυση ανάληψης επενδυτικής πρωτοβουλίας, καθώς τα περισσότερα εκ των κεφαλαίων που εξαιρούνται από την καταβολή του Ε.Φ.Α. χρησιμοποιούνται για την προσέλκυση κεφαλαίων και επενδύσεων που παράγουν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην κατεύθυνση ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

Κατόπιν των ανωτέρω, με τις παραγράφους 2 και 3 της προτεινόμενης ρύθμισης, εναρμονίζονται οι ισχύουσες διατάξεις με τους Κανονισμούς και Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας που αφορούν επενδυτικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στην αγορά των ακινήτων. Συγκεκριμένα ορίζεται ότι προστίθεται περίπτωση στις εξαιρέσεις της παραγράφου

2 του άρθρου 15 του ν. 3091/2002, σε εναρμόνιση με το ν. 4209/2013 και την Οδηγία 2011/61/ΕΕ, και επίσης αντικαθίσταται το ένατο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 15 του ν. 3091/2002 ώστε να προστεθούν και άλλοι φορείς, εκτός από τους ήδη οριζόμενους με το ένατο εδάφιο της παραγράφου 3, κατά την ισχύουσα μορφή του, με σκοπό την προσαρμογή της διάταξης στο ισχύον εθνικό και ευρωπαϊκό πλαίσιο που διέπει τις διάφορες μορφές επενδυτικών φορέων, οι οποίοι δύνανται να επενδύουν σε ακίνητα.

Διευκρινίζεται ότι η εξαίρεση των ως άνω προσώπων από την υποχρέωση καταβολής του Ειδικού Φόρου Ακινήτων δεν καταλαμβάνει:

α) τους Πολυμερείς Μηχανισμούς Διαπραγμάτευσης (Π.Μ.Δ.), δεδομένου ότι σύμφωνα με την Οδηγία 2014/65/ΕΕ (ΕΕ L 173/349) καθώς και το ν. 4514/2018 (Α' 14/16), που την ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο, ο Π.Μ.Δ. συνιστά πολυμερές σύστημα, το οποίο διαχειρίζεται επιχείρηση επενδύσεων ή διαχειριστής αγοράς και το οποίο επιτρέπει την προσέγγιση πλειόνων συμφερόντων τρίτων για την αγορά και την πώληση χρηματοπιστωτικών μέσων – εντός του συστήματος και σύμφωνα με κανόνες που δεν παρέχουν διακριτική ευχέρεια – κατά τρόπο που καταλήγει στη σύναψη σύμβασης και συνεπώς δεν εμπίπτει στην έννοια της ρυθμιζόμενης αγοράς, και

β) τους Μηχανισμούς Οργανωμένης Διαπραγμάτευσης (Μ.Ο.Δ.), δεδομένου ότι σύμφωνα με την Οδηγία 2014/65/ΕΕ (ΕΕ L 173/349) και το ν. 4514/2018 (Α' 14/16), που την ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο, ο Μ.Ο.Δ. συνιστά το πολυμερές σύστημα, που δεν είναι ρυθμιζόμενη αγορά ή Π.Μ.Δ., στο οποίο πλείονα συμφέροντα τρίτων για αγορά και πώληση ομολόγων, δομημένων χρηματοοικονομικών προϊόντων, δικαιωμάτων εκπομπής και παράγωγων μέσων μπορεί να αλληλεπιδρούν στο εσωτερικό του κατά τρόπο που καταλήγει στη σύναψη σύμβασης.

Επιπλέον, με την προτεινόμενη διάταξη της **παρ. 2** τροποποιείται η περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του ν.3091/2002, προκειμένου να επικαιροποιηθεί η υφιστάμενη διάταξη και να καταστεί δυνατή η εφαρμογή της, σχετικά με τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες των γραφείων ναυτιλιακών επιχειρήσεων στην Ελλάδα προσαρμοσμένη στις σύγχρονες συνθήκες και τις ανάγκες λειτουργίας τους. Παράλληλα, αναμένεται τόνωση της αγοράς ακινήτων λόγω των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που επενδύουν στα επαγγελματικά ακίνητα για σκοπούς εκμίσθωσης, αποκλειστικά για γραφεία και λοιπές εγκαταστάσεις για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των ναυτιλιακών επιχειρήσεων στην Χώρα.

Επί του άρθρου 51

Με τις προτεινόμενες διατάξεις τροποποιείται το άρθρο 41 του ν.1249/1982 «Διαρρυθμίσεις στην άμεση και έμμεση φορολογία μισθολογικά θέματα και άλλες διατάξεις» (Α' 43) και αναμορφώνεται το πλαίσιο για τον προσδιορισμό των ζωνών και των τιμών εκκίνησης για το σύστημα αντικειμενικών αξιών.

Επιπλέον, με την προτεινόμενη αντικατάσταση επιδιώκεται η βελτίωση των διαδικασιών, καθιστώντας αυτές πιο ευέλικτες και αποδοτικότερες, διασφαλίζοντας

παράλληλα την ακεραιότητά τους, καθώς και η δημιουργία ενός νέου ευέλικτου πλαισίου που θα επιτρέπει τη συχνότερη επικαιροποίηση του προσδιορισμού της αξίας ακινήτων. Η μεταρρυθμιστική πρωτοβουλία αφορά στην επέκταση και στον εξορθολογισμό του συστήματος αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας της ακίνητης περιουσίας, καθώς σημαντικό μέρος της περιουσίας παρέμεινε για μακρά περίοδο εκτός ζωνών αντικειμενικού προσδιορισμού, με αντίστοιχη επίπτωση στην κατανομή της φορολογικής επιβάρυνσης. Απώτερος στόχος είναι, μέσα από τον εκσυγχρονισμό και εξορθολογισμό του πλαισίου να καταστεί η φορολόγηση στην ακίνητη περιουσία οικονομικά πιο αποτελεσματική και κοινωνικά πιο δίκαιη.

Το άρθρο έχει υποστεί νομοτεχνική προσαρμογή ώστε να ανταποκρίνεται στην χρονική αλληλουχία που ακολουθείται κατά τη διαδικασία προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων.

Συγκεκριμένα, στην παρ.1, εισάγονται νομοτεχνικές βελτιώσεις, προκειμένου να υπάρχει πλήρης απεικόνιση των ακινήτων που διέπονται από το σύστημα αντικειμενικών αξιών και των παραγόντων που τις επηρεάζουν.

Με την παρ. 2 συνιστάται Επιτροπή με τη συμμετοχή των αρμόδιων Γενικών Γραμματέων, καθώς και εκπροσώπου του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος και εμπειρογνομόνων, για την εισήγηση επί της διαμόρφωσης των ζωνών και των συντελεστών αυξομείωσης των τιμών εκκίνησης, σε αντικατάσταση του προηγούμενου αναποτελεσματικού καθεστώτος πολυκερματισμού με σωρεία επιτροπών και διαδικασιών. Με τον τρόπο αυτό η διαδικασία καθίσταται ταχύτερη, με δυνατότητα παραγωγής αξιόπιστων αποτελεσμάτων σε συντομότερο χρονικό διάστημα και με απώτερο στόχο να καταστεί δυνατή η συχνότερη επαναξιολόγηση των θεμάτων αρμοδιότητάς της. Προκειμένου να διευκολυνθεί το έργο της Επιτροπής, προβλέπεται η δυνατότητα αυτής να ζητά τη συνδρομή ή τη συμμετοχή οποιουδήποτε άλλου δημοσίου ή ιδιωτικού φορέα ή προσώπου κρίνεται απαραίτητο, καθώς και τη χορήγηση μη προσωποποιημένων στοιχείων από τους εμπλεκόμενους φορείς.

Με την παρ. 3 επαναδιατυπώνονται, σύμφωνα με την ενδεδειγμένη χρονική αλληλουχία της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 41 του ν.1249/1982, οι διατάξεις αναφορικά με τη διαδικασία πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος και την ανάθεση σε πιστοποιημένους εκτιμητές, εγγεγραμμένους στο Μητρώο Πιστοποιημένων Εκτιμητών στο πεδίο των ακινήτων του Υπουργείου Οικονομικών, της σύνταξης εισήγησης για τον καθορισμό τιμών εκκίνησης, καθώς και για την έκδοση απόφασης του Υπουργού Οικονομικών για τον καθορισμό των τιμών εκκίνησης, ενώ επέρχονται και πάλι νομοτεχνικές βελτιώσεις.

Προκειμένου να υπάρξει συμμόρφωση της Διοίκησης με σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας που επιβάλουν τον πρότερο έλεγχο των εισηγήσεων των εκτιμητών πριν την έκδοση της σχετικής υπουργικής απόφασης καθορισμού των τιμών εκκίνησης, συνιστάται με την παρ. 4 Επιτροπή Ελέγχου, με κύριο έργο την αξιολόγηση και τον έλεγχο των εισηγήσεων των πιστοποιημένων εκτιμητών σε σχέση με τα προβλεπόμενα στην εκάστοτε απόφαση ανάθεσης εισήγησης, την

αντιμετώπιση προβλημάτων, κενών και αποκλίσεων και κάθε άλλου συναφούς θέματος, καθώς και την εισήγηση στον Υπουργό Οικονομικών για τον καθορισμό των τιμών εκκίνησης. Η εν λόγω Επιτροπή αναλαμβάνει επιπλέον την αρμοδιότητα της καταργηθείσας τριμελούς Επιτροπής (της πρώην παρ 1B) σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση αδυναμίας προσδιορισμού των τιμών εκκίνησης από τις εισηγήσεις των εκτιμητών υποβάλλει εισήγηση στον Υπουργό Οικονομικών για την ανάθεση σύνταξης εισήγησης σε πιστοποιημένο εκτιμητή, εγγεγραμμένο στο Μητρώο Πιστοποιημένων Εκτιμητών στο πεδίο των ακινήτων του Υπουργείου Οικονομικών. Επίσης, προβλέπεται η δυνατότητα της Επιτροπής να ζητά τη συνδρομή ή τη συμμετοχή οποιουδήποτε άλλου δημοσίου ή ιδιωτικού φορέα ή προσώπου κρίνεται απαραίτητο, καθώς και τη χορήγηση μη προσωποποιημένων στοιχείων από τους εμπλεκόμενους φορείς.

Επί του άρθρου 52

Με το προτεινόμενο άρθρο επιχειρείται η εξομίωση της φορολογικής μεταχείρισης των καλυμμένων ομολογιών και των ομολογιών που εκδίδουν πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν νομίμως στην Ελλάδα με την φορολογική μεταχείριση που ισχύει για την έκδοση των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου. Η υπαγωγή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στο νομοθετικό πλαίσιο της οδηγίας 2014/59/EK (BRRD) και του κανονισμού 806/2015 (SRMR) σε συνδυασμό με την επιβολή δεσμευτικών στόχων για ελάχιστες απαιτήσεις επιλέξιμων υποχρεώσεων και ιδίων κεφαλαίων (MREL), όπως αυτές περιγράφονται στο προαναφερθέν κοινοτικό δίκαιο και εξειδικεύονται από την Ενιαία Αρχή Εξυγίανσης (SRB) δημιουργούν αυξημένες απαιτήσεις στα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα για άμεσες εκδόσεις εντός των επόμενων πέντε ετών. Με την προτεινόμενη αντικατάσταση εξασφαλίζοντας ίσες συνθήκες ανταγωνισμού των ελληνικών τραπεζών με τις αλλοδαπές στην άντληση ρευστότητας από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές και στην επίτευξη επαρκούς ικανότητας απορρόφησης ζημιών κατά την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων, όπως απαιτείται από το κοινοτικό δίκαιο. Ταυτόχρονα, επιτυγχάνεται αυξημένη ασφάλεια δικαίου, με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των διεθνών αγορών. Σε γενικότερο πλαίσιο, η άντληση ρευστότητας των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων με ανταγωνιστικούς όρους έχει θετικό αντίκτυπο και στην στήριξη της πραγματικής οικονομίας, καθώς έτσι διευκολύνεται η χρηματοδότησή της.

Επί των άρθρων 54 – 56

Στις διατάξεις των άρθρων 45 έως 49 του ν. 4389/2016 (Α' 94) περιλαμβάνονται φορολογικές ρυθμίσεις για τις Ανώνυμες Εταιρείες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου (Α.Ε.Ε.Χ.) (άρθρο 45), για τις Ανώνυμες Εταιρείες Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία (Α.Ε.Ε.Α.Π.) (άρθρο 46), για τα Αμοιβαία Κεφάλαια Ακινήτων (άρθρο 47), για τους Ο.Σ.Ε.Κ.Α.(Οργανισμούς Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες) (άρθρο 48) με ισχύ από 1.6.2016 και μετά με τις οποίες επιβλήθηκαν ελάχιστα όρια οφειλόμενου φόρου, τα οποία σε αρκετές περιπτώσεις επιβάρυναν δυσανάλογα τις εταιρείες επενδύσεων.

Συγκεκριμένα, με τις διατάξεις των άρθρων 45 έως 48 του ν. 4389/2016, με τις οποίες τροποποιήθηκαν οι διατάξεις (α) του άρθρου 39 του ν. 3371/2005 (Α' 178) για τις Α.Ε.Ε.Χ., (β) του άρθρου 31 του ν. 2778/1999 (Α' 295) για τις Α.Ε.Ε.Α.Π., (γ) του άρθρου 20 του ν.2778/1999 για τα Αμοιβαία Κεφάλαια Ακινήτων, και (δ) του άρθρου 103 του ν. 4099/2012 (Α' 250) για τους Ο.Σ.Ε.Κ.Α., αυξήθηκε ο φόρος επί του ενεργητικού όλων των κατηγοριών των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων.

Ενδεικτικά, βάσει των υφιστάμενων διατάξεων του ν. 4389/2016, ο οφειλόμενος φόρος κάθε εξαμήνου για τις Α.Ε.Ε.Α.Π. δεν μπορεί να είναι μικρότερος του 0,375% του μέσου όρου των επενδύσεών τους, πλέον των διαθεσίμων, σε τρέχουσες τιμές, όπως απεικονίζονται στους εξαμηνιαίους πίνακες επενδύσεων. Αντίστοιχα ποσά φόρου επιβάλλονται για τα Αμοιβαία Κεφάλαια Ακινήτων που δεν μπορεί να είναι μικρότερα του 0,375% του εξαμηνιαίου μέσου όρου του καθαρού ενεργητικού του αμοιβαίου κεφαλαίου, ενώ για τους ΟΣΕΚΑ, ορίζεται ότι ο οφειλόμενος φόρος κάθε εξαμήνου δεν μπορεί να είναι μικρότερος: α) του 0,025% του εξαμηνιαίου μέσου όρου του καθαρού ενεργητικού προκειμένου για ΟΣΕΚΑ χρηματαγοράς (αρχικά δεν υπήρχε προσαύξηση), β) του 0,175% του εξαμηνιαίου μέσου όρου του καθαρού ενεργητικού προκειμένου για ομολογιακούς ΟΣΕΚΑ (αρχικά 0,125), γ) του 0,25% του εξαμηνιαίου μέσου όρου του καθαρού ενεργητικού προκειμένου για μικτούς ΟΣΕΚΑ (σταθερό), δ) του 0,375% του εξαμηνιαίου μέσου όρου του καθαρού ενεργητικού προκειμένου για μετοχικούς και λοιπούς ΟΣΕΚΑ (αρχικά 0,5).

Οι παραπάνω ελληνικοί Οργανισμοί Συλλογικών Επενδύσεων είναι συνεπώς υποκείμενοι σε εξαιρετικά υψηλά ποσοστά φορολόγησης εν αντιθέσει με τα ισχύοντα σε άλλες χώρες της ΕΕ, όπως π.χ. στο Λουξεμβούργο, όπου ο ανώτατος φόρος επί του ενεργητικού είναι 0,05%.

Επιπλέον, οι προαναφερθέντες Οργανισμοί Συλλογικών Επενδύσεων είναι υποκείμενοι σε αυτά τα υψηλά ποσοστά φορολόγησης σε αντίθεση με τους ευνοϊκούς συντελεστές άλλων μορφών ελληνικών Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων, όπως τα Αμοιβαία Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών κλειστού τύπου (Α.Κ.Ε.Σ.) και οι Εταιρείες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Ε.Κ.Ε.Σ.).

Οι ελληνικοί Ο.Σ.Ε.Κ.Α., Α.Ε.Ε.Α.Π. ΚΑΙ ΑΕΕΧ πρέπει να επανακτήσουν την ανταγωνιστικότητά τους, ώστε να προσελκύσουν κεφάλαια στην Ελλάδα, όχι μόνο ιδιωτών αλλά και θεσμικών επενδυτών (πχ συνταξιοδοτικά προγράμματα όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες της ΕΕ), και, ιδιαίτερα για τις Α.Ε.Ε.Α.Π., να προσελκύσουν ξένους επενδυτές. Παράλληλα, η ορθολογική φορολογική επιβάρυνση των ανωτέρω φορέων θα εμποδίσει την εκροή κεφαλαίων προς το εξωτερικό μετά και την πρόσφατη άρση των ελέγχων κεφαλαιακών περιορισμών (capital controls). Με βάση τα παραπάνω, κρίνονται αναγκαίες οι προτεινόμενες τροποποιήσεις των άρθρων 35-38 και η επαναφορά στην προ του 1.6.2016 φορολογική κατάσταση για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής κεφαλαιαγοράς.

Με το **άρθρο 53** αντικαθίσταται η παράγραφος 3 του άρθρου 31 του ν. 2778/1999, και διαγράφεται το εδάφιο που όριζε το ελάχιστο όριο του 0,375% του μέσου όρου των επενδύσεων των Α.Ε.Ε.Α.Π. ως οφειλόμενο φόρου ανά εξάμηνο, το οποίο είχε οριστεί με το άρθρο 46 του 4389/2016.

Με το **άρθρο 54** αντικαθίσταται η παράγραφος 2 του άρθρου 20 του ν. 2778/1999, και διαγράφεται το ελάχιστο όριο του 0,375% του εξαμηνιαίου μέσου όρου του καθαρού ενεργητικού του αμοιβαίου κεφαλαίου, το οποίο είχε οριστεί με το άρθρο 47 του ν. 4389/2016.

Με το **άρθρο 55** αντικαθίσταται η παράγραφος 3 του άρθρου 39 του ν. 3371/2005, και διαγράφεται το ελάχιστο όριο του 0,375% του εξαμηνιαίου μέσου όρου των επενδύσεων των Α.Ε.Ε.Χ., πλέον των διαθεσίμων, σε τρέχουσες τιμές, το οποίο είχε οριστεί με το άρθρο 45 παρ. 2 του ν. 4389/2016.

Με το **άρθρο 56** αντικαθίσταται η παράγραφος 3 του άρθρου 103 του ν. 4099/2012, και διαγράφονται αντίστοιχα τα προαναφερθέντα ελάχιστα όρια για τους ΟΣΕΚΑ, τα οποία είχαν οριστεί με το άρθρο 48 του ν. 4389/2016.

Επί των άρθρων 57 και 58

Με τις προτεινόμενες διατάξεις του άρθρου 57 καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής του τέλους υπέρ του Δημοσίου με τα επιλέξιμα για την επιβολή αλιευτικά και ρυμουλκά πλοία (παρ. 1), οι υπόχρεοι (παρ. 2), οι αντίστοιχες κλίμακες (παρ. 3 και 4), καθώς και η διαδικασία για τη βεβαίωση και είσπραξη του τέλους (παρ. 5-11). Ειδικά για τα ρυμουλκά, γίνεται χρήση του μέτρου που εμπεριέχεται στη σχετική σύσταση SA 33828 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τίθεται ως κριτήριο ο χρόνος δραστηριοποίησης των ρυμουλκών σε εργασίες θαλάσσιων μεταφορών.

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 58 προτείνεται η τροποποίηση του άρθρου 12 του ν.27/1975. Ειδικότερα, αναπροσαρμόζεται η κλίμακα των φορολογικών συντελεστών για τον υπολογισμό φόρου πλοίων δεύτερης κατηγορίας που είναι νηολογημένα με ελληνική σημαία, καθώς και αυτών του άρθρου 26α του ιδίου νόμου με σημαία Ε.Ε και Ε.Ο.Χ. πλην της ελληνικής. Η εν λόγω αναπροσαρμογή επιβάλλεται λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος που παρήλθε από την αναπροσαρμογή της κλίμακας φορολογίας των πλοίων της δεύτερης κατηγορίας, καθόσον έχει αναπροσαρμοσθεί μια μόνο φορά (με το ν.2459/1997), από την έναρξη ισχύος του ν.27/1975. Ειδικά για τα ρυμουλκά και αλιευτικά πλοία δεύτερης κατηγορίας του άρθρου 12 του ν.27/1975 επιβάλλεται μηδενικός φόρος, αποκλείοντας έτσι τη διπλή φορολόγηση για το ίδιο εισόδημα.

Με την παράγραφο 2 του άρθρου 58 προτείνεται η αντικατάσταση του άρθρου 17 του ν.27/1975 και επιδιώκεται ο διαχωρισμός της διαδικασίας βεβαίωσης από τη διαδικασία είσπραξης του φόρου, έτσι ώστε να είναι δυνατή σε μεταγενέστερο χρόνο και η δημιουργία σχετικής ηλεκτρονικής εφαρμογής. Με αυτόν τον τρόπο, εκσυγχρονίζεται, μέσω της δημιουργίας ηλεκτρονικής εφαρμογής, η οίκοθεν βεβαίωση του φόρου πλοίων της δεύτερης κατηγορίας από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές.

Τέλος, με την παράγραφο 3 του άρθρου 58 προτείνεται η τροποποίηση του άρθρου 41 του ν.3182/2003 και επιδιώκεται η εναρμόνιση των ως άνω διατάξεων με τις διατάξεις των άρθρων 12 και 17 του ν.27/1975.

Επί του άρθρων 59 - 61

Λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις των άρθρων 25 και 26 του Ν. 27/1975 προκύπτει ότι ο νομοθέτης αποσκοπεί στην, δια παροχής απαλλαγών και κινήτρων, προσέλκυση κεφαλαίων του εξωτερικού για την εγκατάσταση γραφείων ή υποκαταστημάτων αλλοδαπών επιχειρήσεων οποιοδήποτε τύπου ή μορφής στην Ελλάδα για τη διαχείριση, εκμετάλλευση, ναύλωση, ασφάλιση, διακανονισμό αβαριών, μεσιτεία αγοραπωλησιών ή ναυλώσεων ή ασφαλίσεων πλοίων με ελληνική ή ξένη σημαία, πάνω από πεντακόσιους (500) κόρους, εξαιρουμένων των επιβατηγών ακτοπλοϊκών πλοίων και των εμπορικών πλοίων που εκτελούν εσωτερικούς πλόες.

Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται μέσω της ανάθεσης της διαχείρισης, εκμετάλλευσης, ναύλωσης, ασφάλισης, διακανονισμού αβαριών, μεσιτείας αγοραπωλησιών ή ναυλώσεων ή ασφαλίσεων στα εν λόγω γραφεία ή υποκαταστήματα από πλοιοκτήτριες εταιρίες. Επιτυγχάνεται όμως εξ ίσου μέσω της ανάθεσης των ως άνω εργασιών από ναυλώτριες εταιρίες πλοίων σε «γυμνή ναύλωση» (bareboat charter) ή από μισθώτριες εταιρίες πλοίων υπό χρηματοδοτική μίσθωση, δυνάμει των οποίων ο ναυλωτής ή ο μισθωτής αποκτούν, για το συμφωνημένο χρόνο, πλήρη έλεγχο και κατοχή επί του πλοίου, έχουν τη ναυτική διεύθυνση και διαχείριση του πλοίου, διορίζουν και απολύουν τον πλοίαρχο και το πλήρωμα του πλοίου, ευθύνονται έναντι τρίτων ως εάν επρόκειτο περί του πλοιοκτήτη και γενικά, εφ' όσον χρόνο διαρκεί η ναύλωση, υποκαθίστανται κατά πάντα στη θέση του πλοιοκτήτη, εκτός κατά το ότι στερείται το δικαίωμα προς πώληση ή υποθήκευση του πλοίου.

Συνάγεται ότι, ασχέτως προς το πρόσωπο που ανέθεσε τη διαχείριση στα εν λόγω γραφεία ή υποκαταστήματα, ουδόλως διαφοροποιείται το αντικείμενο της δραστηριότητας των εν λόγω γραφείων ή υποκαταστημάτων με αποτέλεσμα να εισρέει στην χώρα συνάλλαγμα, να δημιουργούνται θέσεις εργασίας και να αυξάνεται η ανταγωνιστικότητα της χώρας.

Περαιτέρω, η «γυμνή ναύλωση», η οποία συχνά συνοδεύεται από δικαίωμα ή υποχρέωση αγοράς του πλοίου από τον «γυμνό ναυλωτή» κατά τη διάρκεια ή στη λήξη της «γυμνής ναύλωσης», αποτελεί σύγχρονο τρόπο χρηματοδότησης της αγοράς πλοίων διότι στην περίπτωση αυτή ο ναυλωτής τελικά αποκτά το πλοίο με χρηματοδοτική μίσθωση δια της μακροχρόνιας καταβολής ναύλου. Αποτελεί, άρα, μορφή εκμετάλλευσης πλοίων που προάγει την πλοιοκτησία και, κατ' επέκταση, τη διαχείριση αυτών μέσω της εγκατάστασης γραφείων ή υποκαταστημάτων στην Ελλάδα.

Ενόψει των ανωτέρω, η σύμβαση ναύλωσης «γυμνού πλοίου» (όπως επίσης και η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης αυτού) δίδει στην ναυλώτρια εταιρεία «γυμνού πλοίου» δικαιώματα και υποχρεώσεις ανάλογες και σχεδόν εξ ίσου εκτεταμένες με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της πλοιοκτήτριας εταιρείας. Συνεπώς εύλογο είναι ο επιβαλλόμενος με τον νόμο φόρος να εξαντλεί κάθε υποχρέωση ναυλώτριας εταιρείας «γυμνού πλοίου», το οποίο τελεί υπό την εκμετάλλευση ή διαχείριση ημεδαπής ή αλλοδαπής εταιρείας, εγκατεστημένης στην Ελλάδα δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 25 του Ν. 27/1975, έναντι οποιοδήποτε

φόρου, τέλους, εισφοράς ή κράτησης στο εισόδημα που αποκτάται στο εξωτερικό από την εκμετάλλευση του ναυλωμένου πλοίου και να απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή κράτηση οι μέτοχοι ή οι εταίροι των ως άνω εταιρειών, μέχρι φυσικού προσώπου, για το εισόδημα που αποκτούν με τη μορφή διανομής καθαρών κερδών ή μερισμάτων, είτε απευθείας είτε από εταιρείες χαρτοφυλακίου (holding companies), ανεξαρτήτως του αριθμού των εταιρειών χαρτοφυλακίου που παρεμβάλλονται μεταξύ της ναυλώτριας εταιρείας «γυμνού πλοίου» και του τελικού μετόχου ή εταίρου.

Είναι απολύτως σαφές ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις τελούν σε συμβατότητα με την Κατευθυντήριες Γραμμές για τις Κρατικές Ενισχύσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (EC Maritime State Aid Guidelines) αφού αφορούν εν γένει και συναφώς προς το σύνολο του ελληνικού θεσμικού πλαισίου, επιλέξιμα νομικά πρόσωπα ή οντότητες και επιλέξιμες δραστηριότητες, εκ του γεγονότος ότι η ρύθμιση αφορά στην υπαγωγή στο ειδικό ναυτιλιακό καθεστώς του φόρου χωρητικότητας (tonnage tax) νομικών προσώπων και οντοτήτων που διενεργούν αμιγώς ναυτιλιακό έργο και δραστηριοποιούνται στη διεθνή μεταφορά δια θαλάσσης, και μάλιστα ως δεσπόζουσα (dominant) κύρια δραστηριότητα (core activity), κατά την ορολογία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Είναι επίσης σαφές ότι η ως άνω υπαγωγή επιφυλάσσεται σε επιλέξιμα υποκείμενα (ως επί το πλείστον νομικά πρόσωπα ή οντότητες κατά τα ως άνω) που υφίστανται, ως εκμεταλλευτές πλοίων. Με αυτή την έννοια αποκλείονται ρητώς οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing companies) και τα συναφή νομικά πρόσωπα ή συναφείς οντότητες, οι οποίες λειτουργούν αμιγώς ως επενδυτικά οχήματα χωρίς συμμετοχή στο ναυτιλιακό μεταφορικό έργο, όπως περιγράφεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές και είχε ήδη θεσπιστεί και εξειδικευθεί στο Ελληνικό θεσμικό ναυτιλιακό πλαίσιο με πυρήνα τον συνταγματικό νόμο 27/1975.

Με το σύνολο των ρυθμίσεων αυτών επιτυγχάνεται και ο απώτερος στόχος της προσέλκυσης κεφαλαίων του εξωτερικού για την εγκατάσταση γραφείων ή υποκαταστημάτων στην Ελλάδα με όλες τις συνεπαγόμενες ωφέλειες για την Εθνική Οικονομία.

Επί του άρθρου 62

Με την προτεινόμενες τροποποιήσεις του άρθρου 62, η Ενιαία Αρχή Πληρωμής (Ε.Α.Π.) εισέρχεται στην πιο ουσιαστική φάση λειτουργίας της, μία φάση που θα της επιτρέψει να ολοκληρώσει την αποστολή της, καθιστώντας την τον αποκλειστικό φορέα μέσω του οποίου θα διασφαλίζεται η ορθή διενέργεια των αμοιβών για όλο το προσωπικό του Δημόσιου Τομέα. Για το λόγο αυτό απαιτείται πλήρης οργανωτική και λειτουργική ανασυγκρότηση της ΕΑΠ.

Η νέα φάση λειτουργίας περιλαμβάνει την υλοποίηση ενός νέου Ολοκληρωμένου Συστήματος υπολογισμού μισθοδοσίας για τον ενιαίο υπολογισμό των αποδοχών, τη σύνδεση του Συστήματος μέσω διεπαφών με τα λοιπά Πληροφοριακά Συστήματα του Δημοσίου για διασταυρώσεις και επαληθεύσεις, την υποστήριξη της

δημοσιονομικής και μισθολογικής πολιτικής μέσω της διαχείρισης και αξιοποίησης των στοιχείων μισθοδοσίας και τη συγκέντρωση εξατομικευμένων αναλυτικών στοιχείων μισθοδοσίας για χρήση των φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης αλλά και των ίδιων των αμειβόμενων.

Για τους λόγους αυτούς καθορίζεται το πλαίσιο λειτουργίας της ΕΑΠ για την οργανωτική και λειτουργική ανασυγκρότησή της, συνιστώνται επιπλέον θέσεις εργασίας προκειμένου η ΕΑΠ να μπορεί να ανταποκριθεί στη νέα φάση λειτουργίας και με την παρ. του άρθρου 66 του παρόντος καθορίζονται οι απαραίτητες μεταβατικές διατάξεις.

Επί του άρθρου 63

Τροποποιούνται οι διατάξεις του άρθρου 48 του ν.4557/2018, προκειμένου να ανταποκρίνονται στην ισχύουσα οργανωτική δομή του Υπουργείου Οικονομικών.

Επί του άρθρου 64

Επαναλαμβάνονται οι ρυθμίσεις σχετικά με την ευθύνη των διοικούντων και στο πεδίο των ασφαλιστικών εισφορών (βλ. ανωτέρω άρθρο 32 παρ.2 παρόντος σχεδίου νόμου).

Επί του άρθρου 65

Με την προτεινόμενη διάταξη της παρ. 1 κρίνεται σκόπιμο να μειωθεί το ποσοστό του ετήσιου μισθώματος για λόγους ενίσχυσης του αλιευτικού κλάδου, σε μία κρίσιμη περίοδο για την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας και δεδομένου ότι έχει σημειωθεί πανελλαδικά πτώση των τιμών των ψαριών.

Με τις διατάξεις της παρ. 3 προστίθεται εδάφιο στο τέλος της παρ. 3γ του άρθρου 6 του ν.4410/2016 προκειμένου η θητεία του προσωπικού που έχει μετακινηθεί ή αποσπαστεί στο Σ.Ε.Κ. κατά την έναρξη ισχύος του ανανεώνεται για ένα έτος από την ημερομηνία λήξης της. Η ανανέωση είναι αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η λειτουργία του Συντονιστικού Επιχειρησιακού Κέντρου (Σ.Ε.Κ.) για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου προϊόντων ειδικού φόρου κατανάλωσης (Ε.Φ.Κ.).

Με την προτεινόμενη ρύθμιση της παρ. 4 καθίσταται δυνατή η πληρωμή δαπανών της ΑΑΔΕ που διενεργήθηκαν από 1.1.2019 έως και την έναρξη ισχύος του παρόντος, η τακτοποίηση απλήρωτων υποχρεώσεων για τις οποίες δεν έχουν τηρηθεί οι κείμενες διατάξεις, καθώς και η πληρωμή δαπανών που αφορούν στο μεταβατικό στάδιο από την αλλαγή διατακτών έως την έκδοση της αριθ. 51384 ΕΞ2019/16-05-2019 απόφασης του Υπουργού Οικονομικών (ΦΕΚ 1789/Β'/21.5.2019). Η ορθή τήρηση των εν λόγω διατάξεων δεν είναι εκ των υστέρων δυνατή, ωστόσο η διευθέτησή τους είναι απολύτως αναγκαία, καθώς αφορούν σε δαπάνες από την υλοποίηση των οποίων εξαρτάται η επίτευξη των στόχων της Αρχής και ο

προσδιορισμός, η βεβαίωση και η είσπραξη των φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών δημοσίων εσόδων, που άπτονται του πεδίου των αρμοδιοτήτων της.

Η διάταξη της **παρ. 5** συνδέεται με την κατάργηση του άρθρου 22 του ν.4613/2019, η οποία ορίζεται στην παρ. 7 του άρθρου 66 του παρόντος νόμου, καθώς με τις διατάξεις αυτές προβλεπόταν αποσπασματική και ελλιπής ρύθμιση του θέματος της αποζημίωσης των ελεγκτικών υπηρεσιών, ενώ δεν προσδιοριζόταν με σαφήνεια το πεδίο εφαρμογής αυτού. Σκοπός της παρούσας ρύθμισης είναι να εξορθολογιστεί και να εναρμονιστεί με ορθό τρόπο, η καταβολή της αποζημίωσης στο προσωπικό του ελεγκτικού μηχανισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Το προσωπικό αυτό του ΓΛΚ είναι επιφορτισμένο με τη διασφάλιση αφενός της ομαλής ροής των πόρων του ενωσιακού προϋπολογισμού προς τη Χώρα μας και αφετέρου της ορθής δημοσιονομικής διαχείρισης των πόρων του κρατικού προϋπολογισμού. Επισημαίνεται ότι με την προτεινόμενη ρύθμιση δεν δημιουργείται δημοσιονομική επιβάρυνση εν συγκρίσει με το υφιστάμενο πλαίσιο, αλλά αντίθετα εξοικονόμηση λόγω εξειδίκευσης και περιορισμού του πεδίου εφαρμογής του καταργούμενου άρθρου 22 του ν.4613/2019..

Τέλος, με την προτεινόμενη διάταξη της **παρ. 5** διορθώνεται η παραπομπή στην παρ. 3 του άρθρου 134 του ν. 4635/2019 ως προς το εδάφιο της εν λόγω παραγράφου.

Επί του άρθρου 66

Στο άρθρο αυτό περιλαμβάνονται οι μεταβατικές ρυθμίσεις για τις οποίες γίνεται αναλυτικά λόγος στις επιμέρους διατάξεις του παρόντος. Επίσης, περιλαμβάνεται ανά διάταξη ο χρόνος έναρξης εφαρμογής τους, όταν δεν συμπίπτει με τον χρόνο έναρξης ισχύος από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Επί του άρθρου 67

Με την παρ. 1 καταργείται η εισφορά του άρθρου 1 του ν.128/1975, δηλαδή για τις εταιρείες factoring και leasing, με στόχο τη μείωση του κόστους χρηματοδότησής τους και συνεπώς λειτουργίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

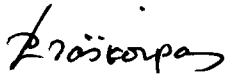
Επί του άρθρου 68

Προβλέπεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του παρόντος νόμου.

Αθήνα, 26 Νοεμβρίου 2019

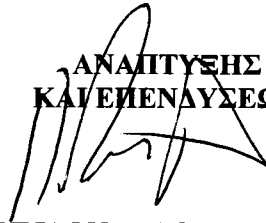
ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ

**ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

ΣΠΥΡΙΔΩΝ -ΑΛΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

**ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ

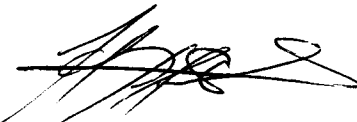
ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

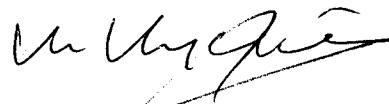
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ

**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

**ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ
ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΛΑΚΙΩΤΑΚΗΣ

**ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ

